

Josap M. Figueres
L'Hemeroteca Nacional de Catalunya.

4
Setembre de 1984.

S U M A R I

Objectiu.....	1
Funcions.....	2
Conclusions.....	8

1.-Objectiu de la present memòria.

Oferir un conjunt de dades i reflexions sobre el paper de l'Hermeroteca Nacional de Catalunya. (H.N.C.) dins el conjunt de la labor de recerca i investigació d'una banda i de conservació del patrimoni hemerogràfic català de l'altra. Hom es té molt clar al món occidental, el suport paper còrrer el risc material de la destrucció i per tant s'imposa tota una nova concepció en l'estructuració dels objectius que ha d'assolir l'H.N.C. Tanmateix la manca d'un poder polític català o la preocupació rigorosa per la cultura catalana des de l'Administració Central ha deixat en un trist paper -reduït pràcticament al segle XX i a les aportacions de les col·leccions particulars- l'extraordinària riquesa i varietat del fons hemerogràfic produït a Catalunya.

Des d'una perspectiva, doncs, essencialment metodològica i amb una intencionalitat clarament sensibilitzadora intentarem d'elaborar les funcions que, al nostre criteri, hauria d'assolir amb plena capacitat de mitjans i amb els corresponents equins humans, l'H.N.C. per a fer-se digne de la definició d'hermeroteca i del seu nom dins la totalitat del patrimoni cultural, bibliogràfic que ha produït al llarg de la història la nostra nació.

2. Funcions de l'H.N.C.

na l'era de la qual col·lecció no se'n conserven arxius intrinsecament a les més ben dotades biblioteques públiques i el fons Ultra les elementals de conservació -catalogació inclosa-, manteniment -enquadració, etc.- i servei al públic estudis, investigador i general cal situar les modernes finalitats que, sense ordre de prioritats, esmentarem tot seguit. ment el 1937, i que és de es

A) Elaboració del Catàleg General de la Premsa feta a Catalunya donat que els anteriors existents (Bertran i Pijoan, 1931, Torrent, 1937, Givanel, 1931-1937, Torrent-Tasis, 1966...) són incomplets, defectuosos en l'elaboració, sovint amb errades i sense criteris rigorosos en la concepció i tractament de dades recollides. Aquest catàleg hauria de recollir sistemàticament i amb una clara voluntat d'exhaustivitat tota la premsa que s'ha editat a Catalunya (en qualsevol llengua) o fora d'ella (publicacions d'exili...) per tal que fos l'eina bàsica, instrumental, per a la recerca especialitzada posterior. Malgrat l'anarició dels censos de caràcter local que l'Institut Català de Bibliografia va editant lentament, pràcticament un títol per any, l'elaboració del Catàleg General hauria de disposar d'una estructuració semblant a la labor que des de València impulsa el senyor Ricard Blasco amb el patrocini oficial de la Institució Alfons el Magnànim i que porta publicat ja el primer volum (més de mil pàgines) preparant-se els següents amb tota cura. Donat que tinc l'honor de ser col·laborador especialitzat d'aquesta magna obra hem tingut la sort de seguir el procés de molt aprop la qual cosa ha facilitat el coneixement de la seva producció així com l'inapreciable utilitat com a servei cultural.

Com ja feia referència Joan Givanel i Mas en el vol. I de la monumental Bibliografia Catalana. Premsa. Materials ane- gats per _____ (p. XI):

"Les nostres Biblioteques Provincials per desgràcia, no p_o sseixen el fons de premsa que deuriem tenir, no ja sols de la capital, dinó també de les comarques; en totes hem vist desitjos de posseir-ne en bon nombre, però les més de les vegades la indiferència dels Directors o Administradors dels periòdics fa que no n'arribin exemolars als dits centres culturals. Aquest incompliment d'un deure assenyalat per la Llei, ha fet més feixugosa la nostra tasca..."

la manca de col·leccions, completes o parcials, és el principal obstacle per l'assoliment dels objectius de l'H.N.C. i per tant l'elaboració d'un catàleg d'abast general possibilitaria, si més no, un coneixement escrit davant les absències bibliogràfiques de diaris i revistes tant del segle XIX, per no remontar-nos a segles anteriors, com "El País"

de Lleida de la qual col·lecció no se'n conserven anys íntegres a les més ben dotades biblioteques públiques i el fons més complet és en mans privades, de l'impressor senyor Sol, no bé del segle XX com ens confesava el senyor Lladosa per carta fent referència a la inexistència del diari "La Jornada", on hi col·laborà personalment el 1937, si que tampoc es conserva: suport paper accelerat pel gas de la nova i antiga papereria i interès que deserta la premsa tant en els joves històrics com en els actuals i incògnita dels professors que poden haver de proporcionar informació de la continuïtat del projecte de premsa. Paral·lelament a la feina que realitza i que s'ha de seguir fent cal treballar sistemàticament per aconseguir que els joves i els actuals professors i treballadors de la impremta i de la premsa en general, i en particular de la impremta de Lleida, tinguin un paper més actiu i responsable en la vida cultural i social de la ciutat i de la comarca.

) Microfilmació de tots els títols de diaris i revistes que calgui en virtut de criteris d'accessibilitat -poques col·leccions conservades-, d'interès històric o cultural -capçaleres de gran contingut i transcendència- o tanmateix per la distància cronològica que ens separa de la seva edició i el perill de destrucció física del suport paper accelerat pel pas dels anys i agreuja pel nou interès que desperta la premsa tant en els joves historiadors com fins i tot a inconscients professors/es que fan de alumnes de secundària complices en la destrucció del tresor documental català. Paral·lelament a la labor que realitza l'Institut Municipal d'Història (I.M.H.) de microfilmear sistemàticament ta col·lecció que un lector encarrega, per a ús privat o d'altres institucions, l'extensió del fons hemerogràfic microfilmear possibilitaria un accés més ràpid a les consultes, la conservació en millors condicions (armaris substituïnt l'aire lliure) i l'intercanvi científic amb altres hemeroteques, universitat etc.

C) Crèdia pública per a la conservació de la premsa. L'existència d'un criteri operatiu en la direcció d'una labor exhaustiva davant els particulars, col·leccionistes, llibreters... per tal d'enriquir i completar constantment el fons hemerogràfic català possibilitaria sens dubte que paulatinament s'anessin afegint títols que sense una motivació patriòtica, i en el seu defecte econòmic, —adhuc d'intercanvi de col·leccions repetides, duplicades— no arribarien a mans públiques. Al costat de la labor que actualment encara es realitza segons ens informa personalment l'anterior senyor Conseller de Cultura, l'embramida que es donaria en aquesta labor seria d'una excepcional utilitat. Podríem esmentar la vitalitat del col·leccionisme local i comarcal que a casa nostra és una font constant d'enriquiment de biblioteques i hemeroteques. La manca d'unes eines —la xarxa de biblioteques de "La Caixa" és relativament recent així com les qui creà la Mancomunitat— amb tradició històrica obligaran a recórrer als col·leccionistes, ben nombrosos com hem dit i que conserven aquestes col·leccions, és el cas de descendents d'impressors com el senyor Paül González de Valls propietari, entre d'altres, de "La Pàtria Catalana", la gran revista catalanista valençana, que no es conserva a les biblioteques públiques i fins i tot la Biblioteca de Catalunya disposa només de forma incompleta. Fins i tot dels anys actuals, i malgrat les disposicions legals, hi ha revistes que només són en mans particulars. És el cas, representatiu per ser l'editor un organisme oficial, del "Butlletí d'Informació Municipal" que l'Ajuntament de Sant Cugat no conserva i en canvi de les biblioteques públiques, com en el cas de Valls tant de la ciutat local com de Barcelona, tampoc figura en els seus catàlegs.

La labor a fer és senzillament impressionant pel volum que representa. En aquest sentit cal impulsar una decidida labor d'"omplir" ara que ja "hi ha" potencials hemeroteques susceptibles de rebre aquests importants materials. No cal però ser optimistes donat que de molts títols serà pràcticament impossible d'aconseguir exemplars. És el cas de "El Impenitente", portaveu figuerenc del federalisme o tantes i tantes publicacions de finals del XIX. Fins i tot de revistes de les quals no se'n té ni notícia escrita, com "El Escudo de Masnou" que no figura en cap repertori i cens. Caldria, en tot cas, treballar-hi amb una evident urgència operativa.

D. Impuls a l'edició especialitzada. És un objectiu de totes les institucions culturals i esdevenir una plataforma erudita que aproximi les investigacions a la comunitat científica. El que ha realitzat el Consejo Superior de Investigaciones Científicas amb la "Colección de Índices de Publicaciones Periódicas" dirigida pel senyor Entrambasaguas és una temàtica prou adient. Aci els volums de treballs inèdits presentats o guanyadors dels premis "Ramon d'Alós Moner" de l'Institut d'Estudis Catalans (I.E.C.) serien una mostra de les temàtiques. Coneixem, en ser guanyadors el 1983 d'aquest premi del que significa haver realitzat un treball d'investigació i que estudiosos el demanin restant l'original per editar. La col·lecció que esmentàvem del C.S.I.C. va publicar, en els vint primers volums, diset títols de publicacions de Madrid. No cal pas indicar que d'índexs de publicacions catalanes n'hi ha de tanta categoria com "El Alba" Madrid. 1838-1839 (vol. III), "El Museu Universal". Madrid. 1857-1859 (vol. XIV) o "Ateneo". Madrid. 1906-1912 (vol. XVIII). Si les institucions centrals no s'han ocupat amb prou extensió, en aquests vint títols només hi ha un títol català ("El Europeo". Barcelona. 1823-1824) (vol. XVI), és lògic que s'hagi d'incidir amb una especial cura. També caldria impulsar l'estudi de títols concrets, d'èpoques o de temàtiques homogènies. L'edició d'aquestes estudis monogràfics, des d'una perspectiva històrica i hemerogràfica, tot i disposar d'hipotètiques plataformes velles, l'I.E.C., o noves, la Societat Catalana de Comunicació que vàrem fundar estudiosos de la comunicació fa només dos mesos, no sembla que tingui els instruments idonis i per tant caldria donar-hi una solució editorial.

1983: Premi Ramon d'Alós Moner, Institut d'Estudis Catalans, per la obra "El Europeo".

També, durant 1984-1985, edita la Societat de la Transmissió de la cultura catalana, amb els seus estudis de tota la cultura catalana des del punt de vista de la comunicació i la transmissió de la cultura catalana.

D. Altres activitats. En aquest apartat final, miscel·lani, s'hi pot incloure des de l'organització d'exposicions sectorials de fons de premsa (p.e. la premsa artística del Modernisme o la premsa obrera del XIX), fins a l'organització també de cicles de conferències o col·loquis com els qui feu a Pau el conjunt d'estudiosos espanyols dirigits per Julián de Lara amb uns nexes comuns: "Metodologia d'història de la premsa" o "Premsa del XIX" que han gaudit d'un prestigi per la importància de les comunicacions presentades. També es podria donar un suport tècnic a les diverses investigacions que des dels Instituts de Ciències de l'Educació tenen a la premsa com a eina de treball educatiu. És de destacar en aquest cas l'Institut Municipal d'Història de Barcelona que ha realitzat la gran col·lecció de la premsa de llengua catalana.

L'Hemeroteca Nacional (Madrid) fundada el 1944 disposa, gràcies al patrocini oficial i al pas del temps, de grans i nodrides col·leccions i ha efectuat nombroses activitats com edicions, exposicions, etc. que faciliten un apropament entre la història i la societat. L'objectiu de la mateixa, com em comunicà el seu director actual, el senyor Carlos González Echegaray, ultra la conservació i enriquiment dels fons hemerogràfics, va precisament en aquesta línia d'actuació. Vegem alguns dels títols editats per a copsar alguna de les realitzacions:

- 1949: FERNANDEZ-POUSA, RAMON.-Índice de publicaciones diarias y periódicas españolas...
 - 1949: FERNANDEZ-POUSA, RAMON.-Catálogo de los diarios y revistas existentes en la Hemeroteca Nacional...
 - 1951: FERNANDEZ-POUSA, RAMON.-El primer centenario de Balmes en la prensa española...
 - 1957: Prensa infantil española. Exposición en el Instituto de Cultura Hispánica.
 - 1958: Prensa francesa actual. Exposición en la Hemeroteca Nacional.
- etc.

També, durant 1954-1962, edità la "Revista de la Hemeroteca Nacional" amb 105 números editats i essent a més del butlletí intern del centre una excel·lent plataforma de les temàtiques hemerogràfiques des del punt de vista històric, sociològic, bibliogràfic...

Conclusions.

La formació de l'H.N.C. constituiria un gran avenc en la constitució seriosa d'una biblioteca especialitzada en la premsa catalana. No hi ha dubte que nombrosos problemes planen damunt aquest objectiu, dificultats de sensibilització davant unes necessitats culturals urgents enfront d'exigències, vitals, de caràcter social. També dificultats metodològiques que s'entroncarien en el conjunt de característiques de les xarxes de biblioteques i arxius existents, connexions amb altres centres, d'abast local, comarcal o nacional. No es tractaria d'eliminar els fons d'altres centres sinó de formar un centre que s'especialitzés, com l'Institut Municipal d'Història ho ha fet en la premsa barcelonina, en tota la premsa de llengua catalana i en tota la premsa editada dins de Catalunya.

Com ja s'ha estudiat en l'apartat segon, les funcions de l'H.N.C., la labor a fer és molt gran i per tant, en una primera fase, la labor seria estrictament teòrica, recerca dels títols, i eminentment pràctica, obtenció dels disponibles físicament marginant, provisionalment, els problemes de competència -A quina biblioteca ha d'anar una revista local, a la biblioteca també local o a l'H.N.C.?, etc.- en virtut de l'interès superior que representa per a tota la cultura catalana la disponibilitat i operativitat d'un centre que conservi -i adquireixi- la major part de les publicacions que la història ens ha legat.

[Faint text, possibly a stamp or header]

[Handwritten notes and scribbles in the center of the page]

[Faint text at the bottom left]

[Handwritten notes on the right side of the page]

Objectius:

Elaborar d'un cens fiable, rigorós, de totes les publicacions editades en el territori específic de cada una de les primeres instàncies que constitueix l'Administració efectiva sigui des de la Universitat, des de les biblioteques, hemeroteques o arxius o des d'àrees de cultura tant municipals com departamentals o estatals. Comparar en el marc Europeu aquesta realitat és actualment afavorida per la bibliografia de la premsa de la zona amb la dels països de l'Anglaterra o Alemanya amb especial atenció per la qual de qualitat:

- a) amb una certa possibilitat d'arxiv i conservació de bona qualitat.
- b) després d'una sèrie d'etapes de treball inicial, de treball de camp i de treball de recerca, de treball de recerca i de treball de recerca.

**ESTUDI SOBRE EL PROJECTE DE REALITZACIO
DE LA BIBLIOGRAFIA GENERAL DE LA PREMSA
EDITADA A CATALUNYA.**

Josep M. Figueres
Josep Benet

embre/1986

La bibliografia de la premsa disposa de les següents classes tractades:

Objectiu:

- nas locals és a dir els censos o repertoris d'unast local o provincial en els quals es relacionen, per ordre cronològic i
- Distposar d'un cens, fiable, rigorós, de totes les publicacions editades en un territori específic, és una de les primeres labors que qualsevol Administració efectua sigui des de la Universitat, des de les Biblioteques, Hemerotequeso Arxius o des d'àrees de cultura tant municipals com departamentals o estatals. Comprobar en el marc Europeu aquesta realitat és alhora efectuar la bibliografia de la història de la premsa atès que tant França com Anglaterra o Alemanya han efectuat aquesta labor la qual ha possibilitat:
- a) una correcta possibilitat d'arxiu i conservació de tots els fons.
 - b) disposar d'una eina bàsica de conreu intel.lectual.
 - c) possibilitar l'elaboració de futurs treballs monogràfics siguin sectorials o cronològics.

Cóm podem fer la història de la premsa obrera si no tenim ni la relació? Com podem conservar la premsa del període napoleònic: si no sabem ni la que existia? Es evident que el primer pas és constituir un cens, una relació i per tal d'esbossar-ne, la seva problemàtica i finalitats redactem el present text.

Materials a disposar en l'elaboració del cens:

La bibliografia de la premsa disposa dels següents blocs temàtics:

- a) les recerques locals és a dir els censos o reperotirs d'abast local o comarcal en els quals es relacionen, per ordre cronològic i en fitxa hemerogràfica completa, tots els títols publicats amb indicacions del seu contingut, periodicitat, aspecte extern, conservació, etc. Poden ser modeliques les relacions d'Igualada, Vic, Manresa i Granollers del Departament de Cultura si bé sovint són els Ajuntaments, centres d'estudi locals, revistes erudites les qui tenen cura de publicar aquests treballs sovint també a càrrec de les biblioteques o erudits locals.
- b) les recopilacions de caràcter temàtic on s'apleguen les publicacions amb un sentit d'unitat com puguin ser els diaris de Barcelona escrits en català, les revistes de dones, la premsa de l'exili o clandestina, etc.
- c) les monografies d'un títol determinat que tant pot ser la introducció a una edició facsímil, el resultat d'una tesina o tesi, etc.
- d) els censos editats fins el moment i de caràcter global si bé també cal tenir present que són acumulatius és a dir Givanel utilitza Riera i Bertran i Torrent-Tasis Givanel amb les conseqüències lògiques que se'n deriva pel rigor i utilitat

Dels quatre blocs hem d'esperar a disposar d'una amplitud bibliogràfica major abans d'emprendre el treball previst atès que la recerca a petita escala perjudicarà l'elaboració global. Hom no pot pretendre d'efectuar simultàniament la recerca i recopilació de publicacions d'abast local i alhora els grans apartats temàtics de la premsa general que encara no tenen la seva recopilació i, conjuntament, fer la unió i actualització de tots els censos -els locals i els temàtics- ni, molt menys, una visió de conjunt. Simplement seria una obra parcial plena d'omissions, amb errors acumulatius i on excel·liria seria en els camps ja coberts amb estudis anteriors, com la premsa de Berga o Sant Cugat i la premsa infantil o juvenil. I per aquests resultats ja tenim la bibliografia existent.

Proposta de treball:

De la lectura del text anterior es desprèn que fins que no disposem de totes les monografies precises, les d'abast territorial i les d'abast temàtic, no podrem intentar d'efectuar la necessària revisió, actualització i posta al dia, amb la inclusió de la premsa feta en altres llengües (castellà, anglès...) de la coneguda recopilació de Torrent-Tasis (1966). Les mesures que caldria emprendre són:

- A) Impulsar la publicació dels censos que falten, gairebé tots, de la premsa comarcal en base a editar els inèdits i vàlids o bé encarregar l'elaboració dels fets parcialment (Tarragona, Cervera).
- B) Endegar un pla que contempli l'elaboració per temes de tota la premsa barcelonina, en aquest sentit es podria també anar editant amb la qual cosa s'afavoriria la recerca i projecció, així fer la recerca i publicació de les revistes de poesia, de literatura, d'art, de política, d'esport, obreres, etc. podria ser d'interès tot aconseguir la col.laboració d'organismes afins, per exemple en el catàleg de revistes agràries de l'Institut Català de Sant Isidre o del D. d'Agricultura, de la premsa mèdica del Col.legi de Metges o del D. de Sanitat, de la premsa econòmica de la Cambra de Comerç o del D. de Finances, etc.
- C) Establir un fitxer (dades mínimes: títol, any de naixement i mort, números editats, ciutat, temàtica, subtítol... - informatitzat de tota la premsa catalana prenent com a model la iniciativa francesa que ha informatitzat, per Departaments totes les publicacions existents a les biblioteques públiques. Un exemple podria ser, adaptat, els catàlegs "Inventari de Revistes de les Universitats Catalanes" (1983) o "Catàleg col.lectiu de les publicacions periòdiques de les biblioteques viomediques" (1983) o les diverses publicacions d'inventaris com el recent del CIDC (1986). Un comp fixat la relació definitiva de títols es podria establir els qui van en fitxa àmplia - "El Diluvió", "D'Ací, d'Allà"... - en fitxa mitja - "Butlletí de l'Ateneu", "DOG",... - o en fitxa petita - "Les Gralles", "Tot Sant Cugat"... - i alhora encomenar a equips tècnics la recopilació de dades tot informatitzant-les posteriorment.

Validesa i utilitat de la Història de la Premsa Catalana

777 Joan Torrent i R. Tasis

L'aportació de J. Torrent i R. Tasis en la monumental Història de la premsa catalana (HPC) és indiscutible però com tot procés cultural calen revisions i aportacions, en una societat estable aquest procés té un marc definit, unes generacions que prenen el crelló en col·laboració i uns mitjans obvis i imprescindibles. Gosa-riem tipificar la HPC com una obra fruit de la resistència amb tot el que se'n deriva: bona voluntat i poc rigor, poc temps de treball i manca de recerca, etc. A ulls d'un historiador actual l'obra recordem del 1966, té potser més mancances que troballes i només s'utilitza, i encara amb reserves, com a marc de referència, per saber quins títols hi havia un moment donat però els dos grans buits de la HPC, la premsa no catalana feta a Catalunya i la premsa comarcal fan que sigui considerada com el que és una aportació sense caràcter d'exhaustivitat. Internament en ser les fitxes de treballables, és a dir, en ser precisades de renovació. En el decurs de diversos treballs que hem efectuat com per exemple el cens de la premsa de Sant Cugat hem detectat com la HPC és la simple acumulació de les anteriors bibliografies i el comentari que escrivíem en la introducció del cens citat ens estolvia de ser més amplis. Posteriorment la simple visió comparativa de la premsa d'algun cens local fet exhaustivament, Igualada, Vic, i el fet de comparar-lo amb la HPC ens fa adonar dels buits que arriben a ser tan greus que els historiadors no poden prendre en consideració aquesta obra de grans mèrits i que davant l'absència de materials millors, és encara útil tot i estar exhaurida completament.

Si fos una obra feta amb mitjans també caldria revisar-la, encara que fos per l'any de la seva aparició i el present, en aquests trenta anys han aparegut uns tres mil títols a Catalunya i el sentit qualitatiu amb el quantitatiu ens ha de fer adonar del ric i vast patrimoni català en aquest sentit que és un dels més importants d'Europa i malauradament un dels més pocs coneguts fins i tot a casa nostra.

En conjunt la revisió, ampliació, verificació, actualització i sistematització de la HPC és una obra urgent, important i decisiva si volem que la cultura catalana tingui les eines precises per la seva normalitat i digne conreu.

Conclusió

De la lectura d'aquesta sucinta memòria es desprèn la necessitat d'elaborar un pla de treball, un calendari i un pressupost que tot seguint la finalitat d'obtenir una HPC completa aconseguís a-
alhora l'obtenció del cens general de la premsa catalana en base a les recerques locals i a les sectorials/temàtiques de Barcelona. No considerem la premsa del País Valencià atès que la Institució Alfons el Magnànim dependent de la Diputació de València té en curs d'elaboració una magna obra, de la qual m'honra ser col.laborador, que persegueix la catalogació de tots els títols del país germà. A les Illes hi ha diversos projectes que sintetitza l'erudit Alemany amb la seva hemerografia de títols illencs. A Catalunya Nord també cal un treball similar i seria relativament fàcil d'efectuar amb la col.laboració universitària.

L'ajuda de la informàtica no només aconseguiria una racionalització del treball -índex de títols, índex de noms, etc.- sinó que també proporcionaria un esquema intern en ser les fitxes de contingut millorable, és a dir, en ser precissades de renovació el programa de tractament de textos podria ser cabdal en la simplificació i facilitat del treball amb els consegüents estalvis de tot tipus.

Finalment com a subproducte vàlid podríem obtenir la relació de títols que no es conserven a cap biblioteca ni hemeroteca amb la qual cosa es podria concentrar el treball en la recerca dels mateixos.

PER UNA HEMEROTECA NACIONAL DE CATALUNYA

Fons de:

Biblioteca de Catalunya
Institut Municipal d'Història
Biblioteques universitàries
Biblioteques públiques
Biblioteques privades
compra, donatius

Serveis: Obres de caràcter científic.

1) Bibliografia ordenada per països i comarques.
Consulta especialitzada
Microfilmació del fons
Catàleg d'existència
Serveis de Publicacions
"Butlletí de la HNC" amb treballs especialitzats
Hem història de la premsa catalana.
Intercanvis científics
Exposicions de materials valuosos

Problemes:

Localització d'un marc estable, modern i ampli.
Manteniment dels diversos serveis.
Estructura jurídica no incompatible amb altres centres existents (AHN, BC, IMH, etc.)

BIBLIOGRAFIA DE LA PREMSA CATALANA (1900-1981)

I.- Obres de caràcter general.

- a) Manuals. Estudis. Monografies.
- b) Censos. Inventaris.
- c) Assaig.
- d) Obra diversa.

II.- Obres de caràcter específic.

- a) Bibliografia ordenada per països i comarques.
- b) Censos. Estudis. Monografies.
- b) Censos. Inventaris.
- c) Assaig.
- d) Obra diversa.

III.- Obres d'interès.

- a) Estudis. Manuals. Monografies.
- b) Estudis legals. Corpus jurídics.
- c) Assaig.
- d) Obra diversa.

Nota:

Aquesta bibliografia encara és per fer. Pot acudir-se a totes les obres que citem en aquest treball les quals remetem a més bibliografia i també pot acudir-se a les biblioteques especialitzades en els catàlegs temàtics on hi ha ordenats llibres, i a vegades, articles, malgrat no ser exhaustius. Així la Biblioteca Universitària, de Catalunya i l'Institut Municipal d'Història de Barcelona. També a la de la Facultat de Ciències de la Informació de Bellaterra.

Notes sobre la història de la premsa catalana

El llibre i la impremta 1
El projecte d'edició del CCPC 5
La premsa catalana 5
La premsa a Barcelona 14
Llibre, il·lustracions 17
Apendix I. Models fitxa hemerogràfica 18
Apendix II. Articles sobre importància premsa 25
Apendix III. Article sobre necessitat unificar
dades hemerogràfics locals 27
Nota final 29
Importància del projecte d'elaboració del cens
GENERAL DE LA PREMSA EDITADA A
CATALUNYA*

De Josep M. Figueres
a Josep Benet

Gener 1987

* Opcionalment caldria estudiar la possibilitat d'incloure en
apèndix la premsa en llengua catalana de l'emigració i l'exà-
li.

INDEX

Notes sobre la Història de la premsa catalana
de Torrent-Tasis. 1

Projecte d'edició del CGPC *

La premsa feta comarques 9

La premsa feta a Barcelona 14

Índexs, il·lustracions... 17

Apèndix I. Models fitxa hemerogràfica. 18

Apèndix II. Article sobre importància premsa. 25

Apèndix III. Article sobre necessitat unificar
censos hemerogràfics locals. 27

Nota final. 29

Importància del tractament informàtic 30

Recomenació personal final. 32

* CGPC: Cens General de la Premsa Catalana.

de disposar d'un inventari exhaustiu de la forma de
la premsa catalana i catalunya de una necessitat sen-
yalada pels habitants intel·lectuals i acadèmics atesa la utili-
tat que aquests disposen de dos valuosos reperto-
ris de la premsa catalana (1) i el degut a Joan Torrent i M. Tasis
els quals, a més factors de caire cronològic, han passat força
però no de seva publicació, ni de caire editorial, ambdues obres
després d'una exhaustiva selecció que impliquen la importància de la se-
ua labor científica en el món cultural, sinó poder aplicar criteris
de selecció de rigor en la recerca i elecció de fitxes per tal
de formar el Cens General de la Premsa Catalana - CIPC -.

NOTES SOBRE LA HISTORIA DE LA PREMSA CATALANA
DE TORRENT-TASIS

[Faint, mostly illegible text follows, appearing to be a list of notes or a detailed index related to the history of Catalan press.]

La necessitat de disposar d'un inventari exhaustiu i rigorós de tota la premsa periòdica editada a Catalunya és una necessitat sentida en tots els ambients intel·lectuals i acadèmics atesa la utilitat que comportaria. Disposem de dos valuosos repertoris: el degut a Joan Givanel (1) i el degut a Joan Torrent i R. Tasis (2) però no són només factors de caire cronològic, han passat força anys d'ençà la seva publicació, ni de caire editorial, ambdues obres estan totalment exhaurides, els que impliquen la importància de la seva disponibilitat en el món cultural, sinó poder aplicar criteris hemerogràfics de rigor en la recerca i elaboració de fitxes per tal de disposar del Cens General de la Premsa Catalana -CGPC-.

Anirem a efectuar unes remarques a la famosa Història de la Premsa Catalana, el Torrent-Tasis com se'l coneix en l'ambient, però cal indicar que coincidim amb alguns crítics en qualificar-la d'important (Joaquim Molas), esdeveniment (Joaquim Marco) i fonamental (José Altabella). Algun comentari ja l'hem esbossat en un anterior treball (3) i per tant no serem massa extensos. El que retreu la crítica més lúcida (4) i avui, vint anys després, podem analitzar és, sense ordre d'importància:

- a) La gran quantitat de títols aplegats però la gran absència de molts d'altres.
- b) La gran quantitat de dades però l'absència d'un mètode i per tant de rigor i amplitud.
- c) El sentit combatiu de l'obra que, en concentrar-se no contempla la premsa feta a Catalunya en llengua no catalana.
- d) La manca d'altres dades: localització de títols, fitxes coherents i unitàries, etc.

(1) GIVANEL I MAS, JOAN. - Bibliografia Catalana. Premsa. Barcelona. Institució Patxot. 1931-1937. 3 vols.

(2) TORRENT, JOAN-TASIS, RAFAEL. - Història de la Premsa Catalana. Barcelona Editorial Bruguera. 1966. 2 vols.

(3) FIGUERES, JOSEP M. - Estudi sobre el projecte de realització de la Bibliografia General de la Premsa editada a Catalunya. Barcelona. (XI.1986) Informe de 8 pàgs. a Josep Benet.

...nunci, el paper diari, i les publicacions i llibres de la
...era generació podria arribar a la mateixa que s'agrupen amb el sen-
...a i a l'esperança: de gratitud i de voluntat de
...per tant de treball i de capacitat cal fer...

CRÍTICA DE TÍTOLS

...una relació selectiva, i ara que, ni tampoc reproduïm
...ja exposat d'altres crítiques - "Per què incloure "El Eucaliptus"
... "La Voz del Pueblo" que incloua textos en vernacle, o "El Eucaliptus"
...de la llibertat i algun punt de vista del qual forma part
...vers 1930" (5) - d'una ciutat mitja de Catalunya, que
...i es conservaran en els quatre canals editats: "Sertran i El
... i el recent d'un estudi local - la
...existents (7):

(4) MOLAS, JOAQUIM.-La Història de la premsa catalana."Serra d'Or" (XII-1966) pp 67-69. Aquest autor questiona els valors semàntics del mateix títol: "El significat que Torrent-Tasis atribueixen als termes "premsa" i "catalana" no sembla massa clar. El del primer podria resultar molt concret si el limitàvem a "paper periòdic i imprès de contingut miscel·lani que té per objecte informar sobre l'actualitat, crear una opinió pública i divertir (en el dèbte sentit de fer riure i de produir un gaudi estètic)". (...) s'han vist arrosegats a incloure papers periòdics que no són ni diaris ni revistes pròpiament dits. Per exemple, les col·leccions "La Novel·la Catalana", "La Novel·la Nova", etc." (...) Aquestes vacil·lacions de criteri són també visibles en els capítols on els autors tracen la prehistòria del gènere. En efecte: només inventarien per al Principat els fulls de notícies "noves", "relacions" en prosa, "gasetes" etc., però, en canvi, inventarien per al País Valencià "romanços", "col·loquis", etc. Finalment Molas critica la manca de criteri en el terme català atès que només s'agafa premsa feta en català i no en castellà, esperanto, etc. també les llacunes de la comarcal, etc.

No es tracta de desqualificar l'esforç dels antecessors en la tasca comuna. La investigació en una nació que no té -ha tingut- aparells de govern -és sempre difícil i la qualitat se'n ressent. Si entenem la cultura i la ciència, el saber científic, com acumulatius i millorables generació rera generació podem prendre els mots que segueixen amb el sentit amb que s'escriuen: de gratitud pels antecessors i de voluntat de millorar per tant de treball com encara cal fer:

a)) ABSENCIA DE TITOLS

No establirem una relació selectiva, fora cruel, ni tampoc reproduïrem el criteri ja exposat d'altres crítics -"Per què incloure "El Europeo" i no "La Voz del Pueblo" que incloïa textos en vernacle, o "El Propagador de la Libertad" alguns redactors del qual foren acusats de separatistes vers 1837?"(5)-. Farem una ciutat mitja de Catalunya, triada a l'atzar, i observarem en els quatre censos editats -Bertran i Pijoan (6), Givanel, Torrent-Tasis i el recent d'un estudiós local- les variacions existents (7):

Bertran		Givanel		Torrent-Tasis		Subirà	
I		I					
Cat.	Cast.	Cat.	Cast.	Cat.	Cast.	Cat.	Cast.
32	52	24	21	44	23	82	97
84		45		67		179	
1882-1931		1882-1937		1882-1966		1882-1982*	

* En el període 1982-1987 hi ha uns 7 títols més (aprox. fent la mitjana estadística 1 per any) i l'autor reconeix que, amb les presses li falten 10 títols del 1940-1982, també constata la impossibilitat de localitzar-ne 6 que considera improbables. En total, doncs, podríem afirmar-ne tranquil·lament 10 al total de 179 = 189.

un mínim de

... el 20% de les fonts en el període considerat
... percentatge que disposa sobre el 35% aproximadament
... Certament bona part d' del període 1939-1987 està en
... Àrtement, és de fàcil accés l'estudi de la font. Si en l'obra
... hi ha 6.000 títols aproximadament és fàcil deduir que
... proposa l'hora de tenir sobre els 20.000 títols xifra que
... tant present que a Barcelona hi ha una floridat extra-
... els temes, de publicacions en llengua castellana.

CONCLUSIONS

... poden dir que invalida científicament l'aportació
... finalment per la absència de millors materials de encara del
... però el disposava de dos o tres censos, posteriors al
... consideraria diferent l'aportació citada. Sa veu
... publicació en 1966

MARCO, JOAQUIM.-Història de la premsa catalana. "Destino" (22-IX-1966)
Aplegada en el volum: Sobre literatura catalana i altres assaigs. Barcelo-
na. Llibres de Sinera. 1968. pp 199-203. A més de valorar-ne els aspecte po-
sitius del gran esforç d'aplegar 5.600 títols de premsa catalana, comenta les
absències dels "folletons", i també de la necessitat d'explicar el que en
diu la "sociologia del periodisme", és a dir, els orígens, funcionament
de la venda i de distribució, el paper dels "Babinets de lectura", els
propietaris de periòdics, les cadenes, etc. Crítica finalment els errors
d'història, d'il·lustracions i els errors de criteri.

ALTABELLA, JOSE.-Brudición hemerográfica. Más de 7.000 títulos de periódicos
catalanes. "Mundo" (20-XI-1966) pp 49-51. Es en termes altament elogiosos
i només crítica el fet de considerar el primer periòdic fet a Espanya la
famosa Gazeta de Romeu (1641) però diu que era traducció i no tenia con-
tinuitat...

MOLAS, op. cit.

BERTRAN I PIJOAN.-Premsa de Catalunya. Barcelona. Ajuntament. 1931.

una ciutat com Granollers, amb un cens força aplegut, disposa de publicacions i el Torrent-Tasis només en cita 67 podríem considerar un simple percentatge que disposem només del 35 % aproximadament total editat. Certament bona part és del període 1939-1987 etapa en que, relativament, és de fàcil accés l'estudi dels fons. Si en l'obra Torrent-Tasis hi ha 6.000 títols aproximadament és fàcil deduir que bra que es proposa haurà de tenir sobre els 20.000 títols xifra que és exagerada tenint present que a Barcelona hi ha una florida extraordinària, entots els temps, de publicacions en llengua castellana.

ABSENCIA DE METODE

esta qüestió podem dir que invalida científicament l'aportació de Torrent-Tasis, òbviament per l'absència de millors materials és encara útil considerada però si disposéssim de dos o tres censos, posteriors al 1966, ets amb amplitud considerariem diferent l'aportació citada. Si volem ser amb l'exemple citat de Granollers la primera publicació en llengua castellana -"Eco de Granollers"- té 8 línies i constatem, remarcuem la traa és a l'atzar, les següents diferències:

la final per Torrent-Tasis: 8-V-1883,	per Subirà: 6-V-1883.
no cita format.	id l'esmenta.
no cita editor,	id l'esmenta.
no cita hemeroteca	id l'esmenta.
etc.	

Subirà li dedicà, a l'"Eco de Granollers" tres pàgs. i mitja que, a diferència de les 8 línies, poden oferir molta més informació.

mentari

Algrat que la nota és d'una sola fitxa. l'experiència que tenim de treball en el camp d'història de la premsa i, en concret, de manegig del Torrent-Tasis ens permet d'afirmar que cal una revisió a fons. No és tracta més de la visió dels títols que per treballs específics que hem realitzats concixem a fons -"Diari Català", "La Renaixensa", "Cuca Fera"- sino de diversos treballs de conjunt -premsa humorística, premsa excursionista, premsa municipal-els quals ens permeten d'opinar que el repàs ha de ser de tot el contingut del Torrent-Tasis sense donar res per vàlid.

/3 bis/

SUBIRA, JOAN.-La premsa a Granollers (1882-1982). Barcelona. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. 1982. 2 vols.

c) ABSENCIA DE TÍTOLS

La taula que hem efectuat en l'apartat a) -pàg. 2- ja ens indica la gran diferència entre el que és simple relació de premsa majoritàriament catalana -67 títols- amb la premsa de conjunt -117 títols del 1882 al 1966- dels 179 són fins la data d'edició del volum de Joan Subirà.

Si volguéssim també tenir una presència indicativa de les llacunes de la premsa feta a Barcelona podem observar, també a l'atzar, un estudi recent sobre la premsa femenina (8): en el qual es citen 96 títols dels quals només 21 en català. Podem establir, altra volta, l'enorme quantitat de títols que cal cercar en llengua castellana i que s'han editat a Catalunya. (9)

Comentari

Com en totes les grans empreses l'aspecte positiu és que pràcticament tot és per fer; per tant hom pot dissenyar el pla de treball, és a dir model de fitxa, del qual ja es disposa -veure apèndix núm. 1- i estructurar el treball a operar dividint-lo per dues grans àrees geogràfiques: Barcelona i comarques. En el primer cas el millor mètode és fer un buidatge dels títols/anys de vida conservats de totes les biblioteques, entrar-ho a l'ordinador i tot seguit fer la classificació operativa més funcional. Pel segon cas el millor mètode és cercar l'estudi local que pot fer el cens i encarregar-lo dins la sèrie dels ja apareguts -Vic, Granollers, Manresa...-. Un cop tot el material de Barcelona contractat i el de comarques en marxa elaborar un pla de treball pels buits com les revistes no conservades en cap biblioteca -la relació l'oferirà també l'ordinador al qual caldrà introduir els títols/anys així com la ciutat i temàtica per evitar confusions amb igualtat de nom i més dades operatives-, revistes naixents -estudi mitjançant el Dipòsit Legal i l'anàlisi de la premsa periòdica en haver-hi títols que no disposen d'aquest requisit-, etc. així com estudi de problemes metodològics -què fer amb la premsa escolar de centres d'estudi, la premsa laboral d'empreses, irregular, etc.-

(8) SEGURA, ISABEL-SELVA, MARTA. -Revistes de dones. 1346-1935. Barcelona: Edhasa. 1984.

(9) De les 21 revistes que esmenten les autores de Revistes de dones (1846-1935)^(a) en llengua catalana vegeu quantes en comenta Torrent-Tasis^(b):

(a)	(b)
"La dona catalana" (1925)	(I,695) (1925)
"Dona gentil" (1927)	(I,695) (1927)
"Portaveu del Club Femení..." (1930)	(I,705) (1930)
"Revista de la llar" (1930)	(I,655) (1930)
"La dona i la llar" (1931)	-----
"La Gynecologia cat." (1898)	(I,323) (1898)
"Arxius de cirugia y malalties especials de la dona" (1901)	(I,452) (1901)
"Fèmina art" (1931)	(I,804) (1931)
"Suplement de F.A." (1931)	id
"La Llar" (1871)	(I,185) (1871) (cita 5 èp.)
"Or y grana" (1906)	(I,655) (1906)
"Feminal" (1907)	(I,380) (1907)
"But. Agrup. Escola Bib." (1931)	(I,658-803) (1931)
"Evolució" (1931)	(I,696) (1931)
"Acció Feminal" (1932)	(I,782) (1932)
"Bondat-Bonitat" (1934)	(I,832) (1934)
"Claror" (1935)	(I,840) (1935)
"L'Andreuena" (1934)	(I,833) (1934)
"La Llençadora" (1934)	(I,833) (1934)
"La Dida" (no localitzada) (1902)	(I,416) (1901)
"Modas y Labors" (1880)	(I,152) (1880)

En ambdós casos hi ha errors. En el llibre Revistes... hi figuren revistes erròniament com "La Llençadora" que era òrgan d'una cooperativa de teixidors (subratllat nostre: J.M.F.) a més les autores deuen haver confós el nom de la màquina amb la tipologia femenina de treball com si fos, per exemple: "La Bordadora" o "La Modista".

d) MANCA DE DADRES

Aquest apartat és també bàsic i pot ser contemplat per omissió o per acció, quan Torrent-Tasis escriuen que "Cuca Fera" (I, 594) només publicà 17 nùms. en comptes de 18 o que el "Diari Català" publicà en fulletó una Gramàtica Catalana de Pere Saca-ses (I, 150) és dificulta en sobremanera el treball de l'estudiós de la cultura, de l'historiador. Si hom estudia sobre la mort de Prat de la Riba -u d'agost del 1917- ja no cercarà "Cuca Fera" i pensarà que, fent el com te setmanal, no aparegué ja aquell agost del 1917, cosa falsa com sabem havent vist físicament la revista i si hom treballa en història de la llengua perdrà el temps cercant una gramàtica inexistent de la qual molt curiosament el "Diari Català" no en deixà constància quan dels altres tres fulletons que edità en parlà abundantament.

Observem, doncs, com anar a cercar la revista físicament, fer la fitxa de nou, tenir al davant, és clar, les fotocòpies de tots els títols apareguts en els inventaris publicats, però fer el treball de bell nou, en uns models de fitxa que permetin l'omplenat gairebé mecànicament, el seu posterior buidatge en la codificació electro-magnètica i, finalment, l'obtenció dels llistats, dels textos que ser an l'eix del futur llibre/s és la feina a fer. No hi faltaran problemes, potser el més important és la manca de la revista. Hem detectat com en els inventaris apareguts és constata en tots ells la falta de localització de la premsa de començaments i mitjans del XIX que si bé és escassa se'n tenen notícies fefaents de títols. Com trobar-la? Un repte al qual només la contribució de tots els col·leccionistes privats, donant per sentat el treball que es farà a totes les biblioteques públiques del país i de fora d'ell, podrà contribuir-hi a solventar-ho. No és només la premsa napoleònica o antiga. En premsa ben recent hem constatat la impossibilitat de consultar-la en la biblioteca pública de la zona. És el cas de la "Cuca Fera" (1920) de Tortosa que no hem trobat a cap biblioteca o arxiu local i la consulta amb l'estudiós de premsa local o fins i tot dades recents com la recent història de la ciutat de Llançà on l'erudit és lamenta de no trobar la revista "Vida Nova" i personalme

PROJECTE D'EDICIO DEL CENS GENERAL
DE LA PREMSA CATALANA

... a estudiar precisamente las causas que originan el
 ... a la cual cosa ens serà d'utilitat les conclusions de
 les anteriors notes sobre la Historia de Torralba.
 ... de les primeres labors és la disponibilitat de censos de les
 principals ciutats catalanes. Vegem-ho en detall tret del cas es-
 pecial de Barcelona del qual ja ens ocuparem posteriorment.

Ciutats amb cens associat:	Ciutats sense cens:
Barcelona	Castell
Montcada de Calonge	Vila
Figueras	Manarans
Figueras	Sardana
Figueras	Figueras
Figueras	Figueras
Figueras	Figueras

La premsa feta a comarques

de Vil·lafranca del Penitenciar, Vilanova, Olot, Linye-
 Anem, doncs, a estudiar precisament els passos per elaborar el
 cens amb simple enumeració de títols amb més o menys unida. La
 CGPC per a la qual cosa ens serà d'utilitat les conclusions de
 els publicats pel Departament de Cultura i els fets per d'altres
 les anteriors notes sobre la Història... de Torrent-Tasis.
 d'obris o historiadors. Mataró, Reus, Sabadell, Sitges... i altra resta.
 Una de les primeres labors és la disponibilitat de censos de les
 Espanya, d'altres de les altres referencials que hi ha en alguns casos.
 principals ciutats catalanes. Vegem-ho en detall, tret del cas es-
 la informació és exuberant: Lleida, Tarragona, Berga... Tarragona, espe-
 cial de Barcelona del qual ja ens ocuparem posteriorment.
 en la primera columna caldrà un text no de les ciutats han de

El cens és a dir, la recopilació de dades de les ciutats de

Ciutats amb cens elaborat:	Ciutats sense cens:
Banyoles	Reus
Sant Feliu de Guíxols	Valls
Lleida	Montblanc
Figueres	Gandesa
Olot	Amposta
Cervera	Sabadell
Tarragona	Tàrraga
Tortosa	La Bisbal
Flix	Sta. Coloma de F.
Berga	El Vendrell
Vinarós	Falset
St. Cugat del Vallès	Solsona
Badalona	Puigcerdà
Mataró	Balaguer
Sitges	Les Borges Blanques
Terrassa	La Seu d'Urgell
St. Pere de Ribes	Sort
Vilanova i la Geltrú	Tremp
Rubí	Viella
L'Hospitalet del Vallès	i totes les no
Castellà del Vallès	ciutades atès que
Santpedor	només considerem les
Premià de Mar	capitals.
Vic	
Manresa	
Granollers	
Igualada	
Ripoll	
Girona	

Molts dels censos fets són incloplerts, alguns cronològicament -el de Vic és només del s. XIX- i la majoria -Vilanova, Olot, Figueres...- són simple enumeració de títols amb més o menys dades. Tret dels publicats pel Departament de Cultura i pels fets per bibliotecaris o historiadors -Mataró, Terrassa, Sitges...- l'altra resta és només útil pels valors referencials tot i que en alguns casos la informació és exhuberant: Lleida, Tarragona, Berga... Malgrat, doncs, estar en la primera columna gairebé un terç de les ciutats han de disposar ^{encara} del cens ^{definitiu} és a dir de la compilació de fitxes hemerogràfiques ordenades cronològicament i amb totes les més possibles dades verificades i ordenades. Agrupant per comarques les ciutats sense cens ens trobem amb un total de 25 comarques sense dades per 12 que, amb reserves, disposen de cens, la seva capital o ciutat important, no pas tota la comarca. Per tant el primer pas és establir la relació de ciutats sobre les quals cal encarregar censos tenint prioritat aquelles que per proximitat amb nucli universitari o comptar amb bibliotecaris eficients o amb intel.lectuals que han treballat amb premsa (Figueres, Reus, Girona, Valls, etc.) poden amb garanties encarregar la búsqueda de revistes, la recerca de dades i l'elaboració de cèdul.les.

Les ciutats que escollim com a eixos són:

Figueres	Valls	Sabadell
Olot	Reus	Balaguer
Girona	Tarragona	Solsona, etc.
La Bisbal, etc.	Vilafranca	Vendrell, etc.
Montblanc, etc.	Tortosa	Tàrrrega, etc.
	Gandesa, etc.	La Seu-Balaguer

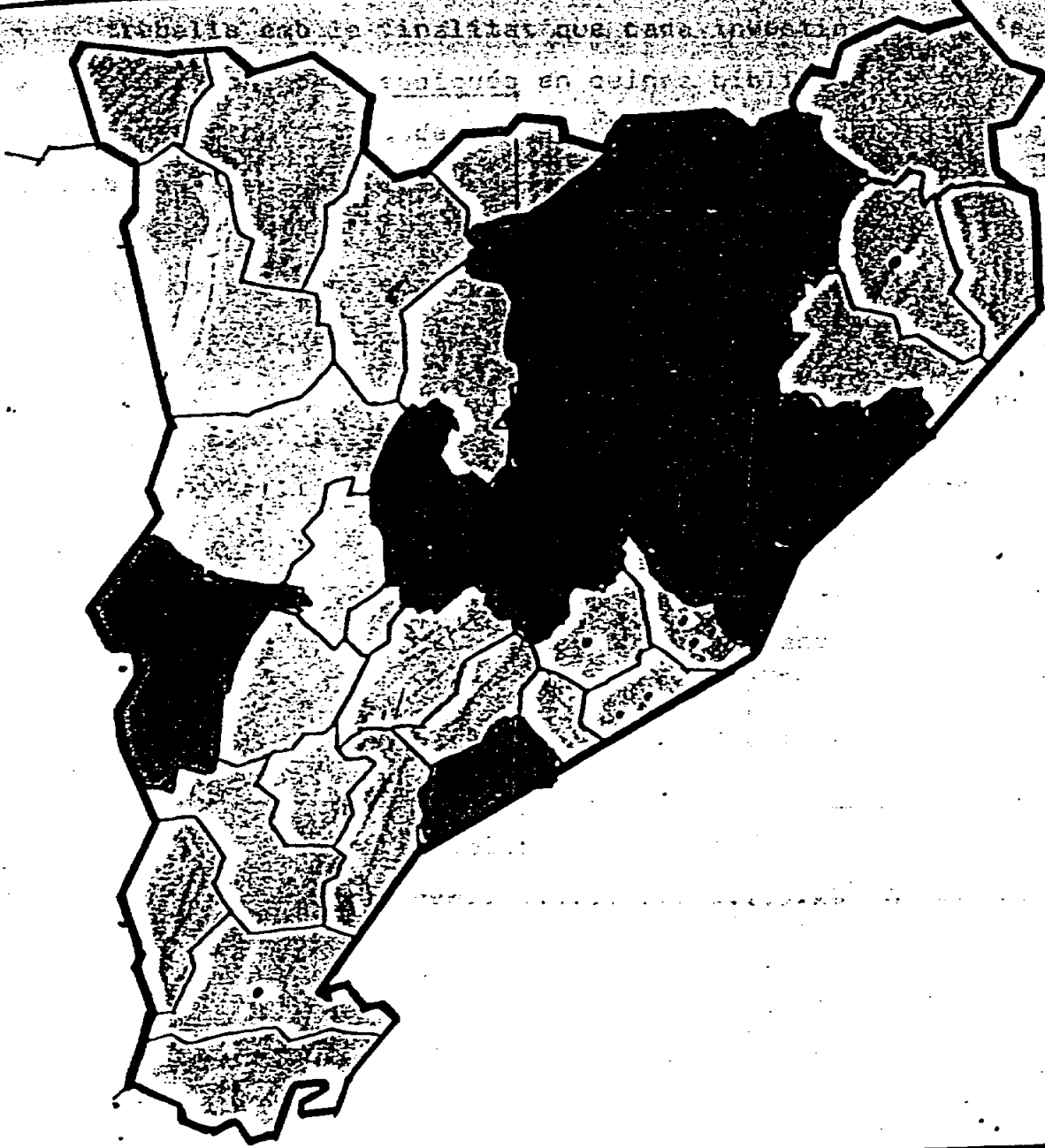
quedant 3 vols. ^{fins a 25,} en funció de la localització d'estudis, possibilitat de recerca, etc. atès que no és pot, en principi, planificar els volums ja que en determinats casos s'hauran de dividir en dos (com

Granollers o Vic) i en d'altres caldrà agrupar ciutats veïnes per què el vol. tingui consistència (Montblanc, etc.; Vendrell, etc.; La Bisbal, etc.; etc.)

DISTRIBUCIO DE CENSOS DE PREMSA EFECTUATS VT (1987) CS 2

ambdues informacions serien passades a una central de dades que englobaria aquestes dades.

ambdues informacions serien passades a una central de dades que englobaria aquestes dades.

- comarques amb censos inexistents o incomplets.
- comarques amb censos existents d'una certa amplitud.

Totes les fitxes s'aplegarien per volums a editar i alhora cada estudiós, dels arxius, biblioteques i hemeroteques de la seva demarcació, efectuaria el buidat simple de títols periodístics existents. Ambdues informacions serien passades a una central de dades que englobaria aquestes tot preparant el treball per a futurs treballs amb la finalitat que cada investigador només operés en la seva zona però sauqués en quines biblioteques de fora la seva zona hi ha títols de la seva àrea. En fer tots els investigadors una labor que seria d'utilitat per a tots, i descartant el cas de Barcelona, ens trobem amb una gran avantatge d'utilitats que no solament enriquiria la bibliografia, la localització de títols sinó que completaria obres de recerca.

En síntesi, aleshores, caldria:

- a) Elaborar la llista d'estudiosos locals/ciutats. Connectar-los.
- b) Preparar l'edició de 25 apròx. vols. de la premsa local/comarcal.
- c) Establir una central de dades amb tots els títols de premsa conservats a totes les biblioteques catalanes no barcelonines, i, posteriorment, en fer-se el cens barceloní, de les biblioteques barcelonines.

cost aproximat: 700.000 ptes. llibre x 25 vols = 17,5 M

programa + diskets + operador = 2,5 M

total recollida premsa a

comarques.....20 M

Comentari:

Aquest cost podria rebaixar-se si els Ajuntaments volguessin contribuir amb el finançament del 50 % del cost total de l'inversió d'editar el llibre de la seva ciutat. Cal preveure que amb la venda pot recuperar-se un 15 % del total invertit (150 ex. sobre 1.000 editats). Per tant la inversió real del Departament de Cultura seria 35 % del total, d'acomplir-se les previsions.

Personalment veiem el perill que de no fer-se aquesta planificació global ens trobem amb un degoteig de llibres locals que, generalment sense ^{tot el possible,} rigor van aportant dades i, a més de cremar la futura edició de la ciutat en qüestió -qui gosa editar un llibre de premsa a Tarragona després dels 2 vols. de Virgili?- fins un període ben llarg, potser una vintena d'anys, no es tindrà tota la premsa recollida.

[Faint, mostly illegible text on the left side of the page, possibly bleed-through from the reverse side.]

del Consell de la Corona
en català, revisada en
prosa del 1936-39,
la qual també s'agrau
a malgrat la utilitat
la qüestió queda
ció en funció de les
exempla al
grupear al títol
d'Índex de títols
de l'any
1937-38
diversos
l'època
malgrat
la en una
sistema
l'època
que s'ha
l'època
l'època

De les diverses opcions que tenim davant l'inventari de la premsa feta a Barcelona, és a dir, de l'ordre:

- cronològic. Agrupar totes les publicacions classificades per períodes. tal com han efectuat Torrent-Tasís
- temàtic. Agrupar les publicacions agrupades pel seu contingut tal com en diversos treballs ja s'ha efectuat: diaris en català, revistes femenines, premsa obrera, revistes infantils, la premsa del 1936-39, la clandestina...
- alfabètic. Agrupar les publicacions per ordre de col·locació segons el títol.

bandegem el tercer per inoperant científicament malgrat la utilitat en cercar una revista, però disposant d'índexs la qüestió queda sol·ventada.

- Tampoc considerem adient l'ordre de classificació en funció de les
- biblioteques (o hemeroteques o arxius) com per exemple el vol. I de La premsa del País Valencià (1790-1983) on s'agrupen els títols per cada biblioteca. A més aquesta obra no disposa d'índex de títols, només d'un índex toponímic de ben poca utilitat per l'estudiós que per qualsevol consulta ha de mirar, full a full, les 1077 pàgs. amb 7.635 fitxes, moltíssimes de duplicades en existir a diverses biblioteques.

Si s'adoptés l'ordre temàtic s'aconseguirien diversos avantatges:

- a) possibilitat de fer llibres d'autor amb la qual cosa la col·laboració seria més gratificant en no ser immersa en una "ànima" obra col·lectiva.
- b) una certa rendabilitat editorial en ser més fàcil de vendre quinze volums petits que un/dos grans/monumentals llibres.
- c) una major freqüència en l'aparició dels treballs, es veuria el fruit de la recerca en relativament poc temps mentre una obra monumental s'eternitzaria.
- d) un major control, encara que sigui informàtic, i, per tant, fàcil de fer en teoria en els dos casos, de les fitxes.

Cas de decantar-se per l'ordre cronològic s'aconseguiria:

- a) un major impacte mundial en fer la seva aparició un cens rigorós i exhaustiu de tota la premsa editada a Barcelona. Per tant s'hauria també d'agrupar tota la premsa editada a comarques en un altre volum semblant al de Barcelona en presentació.
- b) un major interès científic atès que és la fórmula ideal per a la consulta de l'estudiós, l'historiador...

Comentari:

Ens trobem actualment amb uns pocs censos de Barcelona que són de caràcter temàtic i també amb uns pocs de caràcter cronològic (períodes com 1881-1890, 1936-1939...) i per tant no serà en funció de la bibliografia -feina feta- que caldrà escollir la millor opció. Aquesta haurà de venir de la consideració dels factors anteriors tenint present també la premsa comarcal que s'haurà o no d'integrar en els volums de Barcelona en funció del quadre següent:

<u>agrupació temàtica</u>	<u>agrupació cronològica</u>
(inexistents)	(existència de diversos cens) (pot encomenar-se la continuïtat)
poden encomenar-se	poden encomenar-se
tindria continuïtat la sèrie ICB	seria una obra totalment nova

En conseqüència si s'optés per l'ordre temàtic s'aniria d'editar diversos volums de Barcelona de caire independent que agruparien cadascun d'ells tots els títols d'una matèria, per exemple: els diaris en castellà, les revistes d'art, la premsa religiosa, etc. classificats cronològicament dins cada volum i seguir la sèrie iniciada per l'ICB la qual en acabar hauria de disposar d'un volum global d'índexs així com d'una actualització (1981 a segurament 1991, atès que la sèrie seria d'uns 3-4 anys com a mínim).

Si s'optés per l'ordre cronològic l'exemple seria, aproximadament com el Torrent-Tasis, quatre volums, dos per Barcelona i dos per comarques amb un d'índexs globals, com el tercer volum del Givanel, amb totes les fitxes classificades per períodes i amb unes introduccions abans de cada apartat cronològic. El treball a fer en comptes d'encomenar a uns estudiosos uns apartats temàtics de responsabilitat individual seria l'obtenció primer de tots els títols existents a les biblioteques públiques i privades, l'entrada dels títols a l'ordinador, l'obtenció del llistat i la recerca de fitxes per un ampli equip que es dividiria per biblioteques però passant abans obligatòriament tots els títols per ordinador per evitar duplicitats i obtenir els buits, és a dir les revistes o diaris inexistents a biblioteques.

Personalment considerem els dos enfoccs com atractius i el més urgent seria:

- 1er) Unificar tots els llibres en curs amb un model de fitxa global que possibilités la futura interrelació
- 2on) l'obtenció dels títols existents a les biblioteques públiques per cercar les revistes no conservades atès que una obra d'aquesta envergadura hauria de tenir ambició d'exhaustivitat i no pot aparèixer fàcilment essent probable que tingui una vigència de vint o trenta anys.
- 3er) començar a fer els censos comarcals de forma individual per ciutat tot establint la central de dades la qual seria útil per fer l'actualització (i revisió) de tots els publicats amb la qual cosa s'aconseguiria el cens final comarcal òptim.
- 4art) prendre una decisió pel cas barceloní i demanar, si s'optés pel temàtic, als especialistes per àrea o, pel cronològic, els censos per biblioteques amb el benentès que el buidatge per biblioteques (com per exemple el de la Biblioteca Arús -1985-) seria imprescindible en ambdós casos i la primera de les feines a fer.

-lexs:

Índexs que proposem, vista l'experiència tan valuosa dels que disposa Torrent-Tasis, són:

- lex de títols en cada volum de premsa comarcal.
 - lex de títols en cadascun dels volums temàtics de la premsa barcelonina.
 - lex de tots els títols de la premsa comarcal.
 - lex de tots els títols de la premsa barcelonina.
 - lex de tots els títols de la premsa catalana.
- turalment també els altres obvis: onomàstic, impremtes, etc. que amb ajuda informàtica seran relativament fàcils d'obtenir.

1. Il·lustracions:

seriem partidaris, si els costos ho permeten, d'obtenir una reproducció de cada revista o diari, que aniria al costat de la fitxa. Sovint el nº 1 inclou l'editorial de presentació que és alhora una declaració de principis i un ideari, elements prou importants com per figurar-hi a més. Els valors estètico-visuals que relaxen el text en una obra d'aquesta amplitud.

Costos totals

Són força difícils d'elaborar en funció de la manca d'un criteri triat. Un cop sabut:

- a) quina és l'opció escollida per la premsa de Barcelona i
 - b) si és disposa d'ordinador/pantalles/programes gratuïts
- pot ja elaborar-se un pressupost orientariu en funció també de si serà una sèrie de volums temàtics o bé cinc grans llibres.

Sant Cugat del Vallès, gener 1987.

LEXA TÉCNICA

**PADES QUE CAL BEBEN CONSTAR
EN LA DESCRIPCIÓN
DE CADA PUBLICACIÓN**

Editor **Editorial** **País de publicación**

Palabras clave

Capítulo:
Título, Subtítulo, Autor, Lugar,
Fecha, País, etc.
ISSN: 0000-0000
Editor:
Redacción, Dirección, etc.
País:
País de publicación
Palabras clave:
Palabras clave
Palabras clave
Palabras clave
Sistema:

Palabras clave

Forma:
Columnas, Dirección,
Cabeza, etc.
Sistema:
Sistema de descripción
Sistema de descripción
Sistema de descripción
País:
País de publicación

Palabras clave

Forma:
Forma de descripción
Forma de descripción
Forma de descripción
País:
País de publicación
País de publicación
País de publicación
Palabras clave:
Palabras clave
Palabras clave
Palabras clave

Palabras clave

Sistema:
Sistema de descripción
Sistema de descripción
Sistema de descripción
País:
País de publicación
País de publicación
País de publicación
Palabras clave:
Palabras clave
Palabras clave
Palabras clave

En aquesta fitxa hi col·laborarem, malgrat que no se'ns agraf la
peina feta ni tant sols se'ns cità en el mateix opuscle, atès que
disposàvem de tres característiques que ens feia mereixedors de
la col·laboració: érem historiadors, treballàvem en el camp de
la recerca hemerogràfica i estàvem en contacte amb el Departament
de Cultura mitjançant un encàrrec que ens feu Dolors Lamarca de
treballar en l'elaboració d'un conjunt de normes que afavorissin
la metodologia rigurosa en els diversos censos que encara calia
publicar. Aquest treball, tot i l'encàrrec verbal no s'arribà a pu-
blicar. Posteriorment, dimitida entretant la senyora Lamarca, un
Director General ens arribà a dir: "si teníem cap paper signat
per la Generalitat". El tracte fou verbal i quedà clar que l'autor,
hi ha testimonis, no cobraria res pel seu treball però que aquest
seria editat. De la categoria del treball n'avalà l'interès de l'As-
sociació "Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos" així com la Facul-
tat de Ciències de la Informació.

101

tema: Capçalera /22/

variació de

edició Administració

periodicitat Dia/Mes/Any Aparició

expressió color Il·lustració

prospecte data de l'edició Signat Nº

format enguany Columnes

preu de subscripció Any

estació

llengua d'edició

llengua d'impressió

lloc d'impressió

lloc de venda

lloc de distribució

Model de fitxa que utilitzem habitualment
atesa l'excessiva prolixitat de l'anterior

Títol _____ Any Inici 18 _____
Subtítol _____
Lema _____ Capçalera _____
Variacions de títol _____

Redacció _____ Administració _____
Periodicitat _____ Dia/Moment Aparició _____
Impressió _____ Color _____ Il·lustració _____
Prospecte _____ Data _____ Nº 1 Data _____ Final Nº _____ Data _____
Format _____ x _____ Pàgines _____ Columnes _____
Preu _____ Preu Subscripció Anyal _____

Temàtica _____
Llengua Percentatges _____
Ideari _____
Director _____
Redactors Col·laboradors _____

Dibuixants _____
Corresponsals _____

Publicitat _____ Percentatge Relació Text _____ Index Final _____
Seccions Fixes _____

Variacions _____
Bibliografia _____

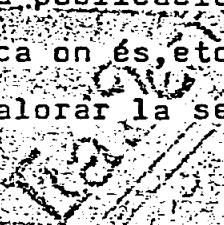
Suspensions _____

Observacions _____

Biblioteca _____
Ciutat _____
Signatura _____

Aquesta fitxa però no és per a publicar, és una simple fitxa referencial i de treball per tal de situar la publicació que tenim a les mans en un futur - tipologia, biblioteca on és, etc. - Caldria posar-la en relació amb l'anterior per a valorar la seva utilitat.

la premsa!

[The remainder of the page is extremely faint and illegible due to heavy noise and low contrast. It appears to contain several columns of text, likely a detailed record or index entry, but the characters are not discernible.]

Josep M.
Figueres

Pàgina oberta

Salvem
la premsa!

La Veu de
BELLUNS DE JANY DE 19

La iniciativa privada, com en tants d'altres camps, al costat de la pública ha protegit la pervivència de diaris i revistes, de butlletins i publicacions de tota mena establint la custòdia en arxius i biblioteques col·lectius o a les hemeroteques particulars. Aquestes fonts en constant revalorització en la metodologia recent d'investigació històrica sovint no estan conservades com cal, amb tota garantia i amb l'accessibilitat que li atorguen uns catàlegs editats de títols conservats a biblioteques concretes, de títols publicats en unes àrees delimitades i, finalment, d'uns buidats dels articles signats, que els posin a disposició de la comunitat d'estudiosos.

No disposem d'un cens o inventari exhaustiu de la premsa feta a Catalunya. La hemèrita *Història de la premsa catalana* (1966) i les aportacions de Joan Givanel i Mas són encara imprescindibles per allò dels burnis en país de cecs i sense menysprear la categoria d'un ull, que val molt. Cal, però, la labor d'un equip ampli, homogeni i competent que enceti sense treva la sistemàtica recopilació de tota la premsa produïda dins Catalunya. La valenciana és en curs d'elaboració per la Institució Alfons el Magnànim de la Diputació Valenciana, la de Catalunya Nord ja ha estat fixada per la Biblioteca Nacional de París i la premsa d'Illles, Andorra, exili... és relativament mínima comparada als milers i milers de títols del Principat que en llengua catalana i castellana, i en esperanto..., han expressat el pensament, les inquietuds i les tensions de l'evolució social, política i econòmica en el decurs de tres segles d'ençà del seu naixement. També una labor de recuperació dels títols més importants amb el facsimil i estudi introductori corresponent l'edició d'unes monografies centrades en títols/temes concrets afavoriria el migrat panorama per a l'ús científic de la premsa.

De la postguerra ençà han aparegut una vintena de censos de premsa local, però en no dedicar-s'hi els historiadors an estat les bibliotecàries les qui han assolit un major grau de fiabilitat i

d'eficàcia. I no deixa de ser casual que els millors siguin els darrers elaborats des de la Generalitat amb les obres sobre Vic i Ripoll a cura de Concepció Miralpeix i M. Mercè Palomera respectivament.

Una altra gran iniciativa que cal emprendre sense dilació donat que el temps hi juga poderosament en contra és el manteniment físic de la premsa. Si considerem que una revista, un diari, desaparegut o viu tant hi fa, forma part del nostre patrimoni cultural, hem de ser conseqüents. Hom està sensibilitzat davant, i amb tots els respectes, d'unes pedres ordenades, unes fustes treballades o unes teles pintades però per al paper periòdic no hi ha aquesta bona predisposició, tant a nivell de carrer com de centres de decisió política o intel·lectual. Abans hom salvaria — i de fet ho fa — una pintura gòtica que «Pel & Ploma» o les runes d'una ermita romànica que tot el «Brusi» i «La Veu» o «La Publi» plegades. I és evident en un context en el qual priva, domina, el concepte econòmic de la cultura. Allò que reporta beneficis — turisme, imatge social, «oferta cultural»... — domina davant la callada labor d'ordenar un arxiu, editar-ne el catàleg o microfilmari col·leccions úniques.

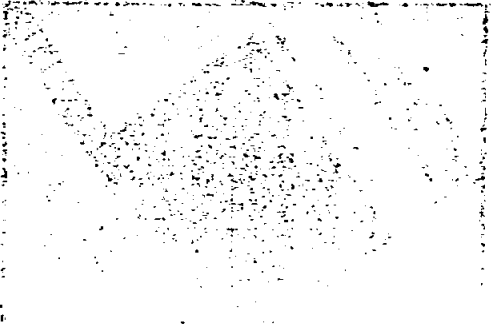
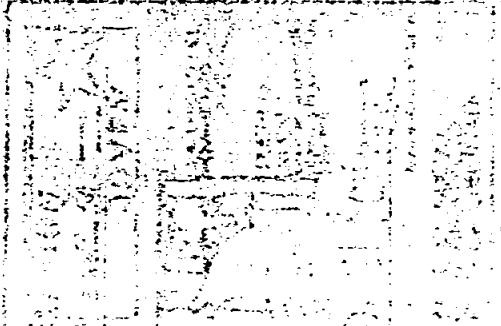
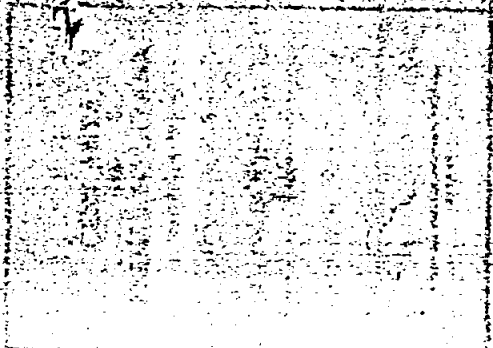
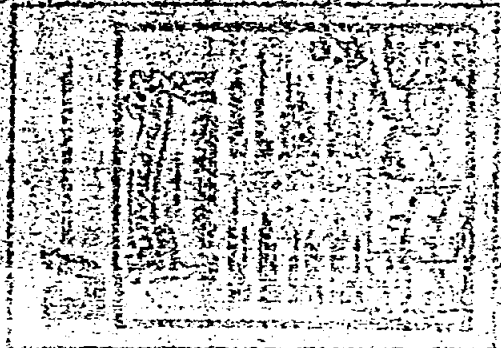
Tots els historiadors, estudiants, estudiosos... que sovint remenem paperam groguenc, envellit i malmès pels segles — o dècades, que cada vegada el paper és de pitjor qualitat i per tant té una vida mitjana més breu — coneixem l'angoixa de saber si es trencarà el full en girar-lo, si s'esmicolarà en tocar-lo suaument. I la visió del fràgil i trencadís suport em recorda una imatge de Fellini quan, en descobrir una romana catacamba, l'entrada de l'aire esborra els murals policromats conservats al llarg de dos mil·lenaris. Hem de protegir la premsa i fer-ho racionalment, amb mitjans i amb amplitud, tant si el govern socialista duplica els pressupostos de cultura com si no. És una responsabilitat històrica de la nostra generació. Els homes de la Renaixença formaren embrions de biblioteques i rescataren de l'oblit i de la incúria el que no cremaren el 1835, s'endugueren els francesos a

començaments de segle passat o senzillament s'exportà on sigui menys a la Biblioteca de Catalunya, I. M. H., A. C. A., A. N. C., etc. Les tècniques actuals ens possibiliten d'utilitzar eines que faciliten la lectura múltiple, la conservació perfecta i la fàcil reproducció. Micro-fitxes, microfilms... són uns elements que fan de ser a l'ordre del dia. Protegir una publicació en perill de deteriorament passant-la a la prohibida «Reserva» de les biblioteques és només amagar el cap sota l'ala. La nostra premsa, des d'«El Europeu» i «El Vapor» fins a «Tele-Estel» i «Saber» és història viva per ella mateixa, font documental imprescindible i part consubstancial de la memòria col·lectiva. Microfilmari-ho tot, buidar-ho tot, seria l'ideal mecanicista però el seu alt cost fa més operatiu actuar selectivament. Microfilmari aquells títols que no estan a biblioteques públiques de Catalunya, microfilmari allò que està en perill real de destrucció, en cinc o vint-i-cinc anys (el temps passa molt de pressa per una revista que ja té cent o dos-cents anys de vida), buidar aquells títols que són de consulta massiva en el gremi, seran unes fites no solament dignes de lloança sinó, bàsicament d'indole pràctica.

No actuar davant aquesta problemàtica és deixar-se dur per la inèrcia general de la cultural·lluïment i de la cultura-espectacle. Potser encara som a temps de fer una recopilació sistemàtica de tota la premsa feta a Catalunya i aquest inventari serà la base per a una operació de microfilmari de títols inaccessibles, deteriorats i/o únics. M'ha calgut consultar darrerament un setmanari figuerenc — volia saber què deien al federal Empordà de la ruptura Almirall-Pi el 1881 —, la revista «El Impenitent». Se'n conserva, en biblioteques públiques, només un terç de l'edició. Quan el paper s'esquinci de vell, quan una catàstrofe cremi o humitegi la biblioteca, quan... ja no hi podem fer res. Òbviament s'imposa la recerca, el microfilm i el catàleg operatiu. Hi arribarem a temps?

L'AVENÇ

Salvem la premsa!

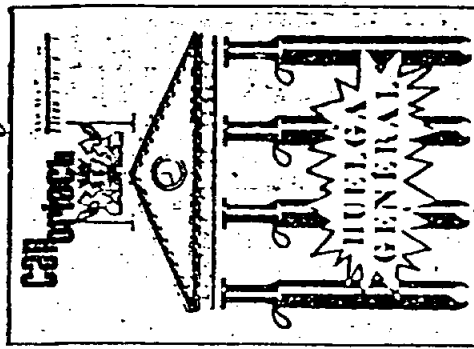
El present treball és el resultat de la feina desenvolupada pel Departament de Geografia i Història de l'Institut de Ciències de la Universitat de València, durant el curs 1974-1975. Els autors són els professors Dr. J. G. Sureda i Dr. J. G. Sureda, amb la col·laboració de l'Alfons G. Sureda i de l'Alfons G. Sureda.

Apèndix núm.3: Article sobre la necessitat d'unificar els censos hemerogràfics locals.

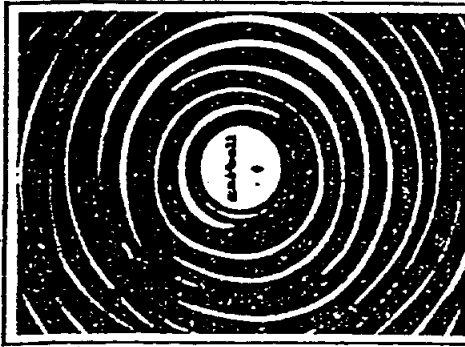
Reflexions sobre la bibliografia actual

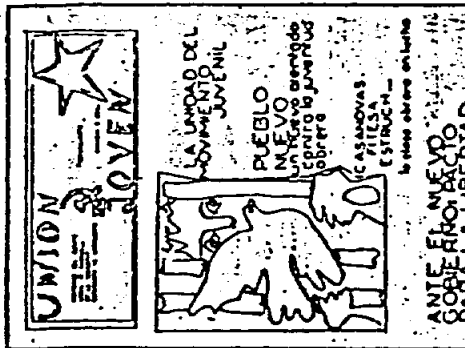
«Riutort», «Can Oriolach»,

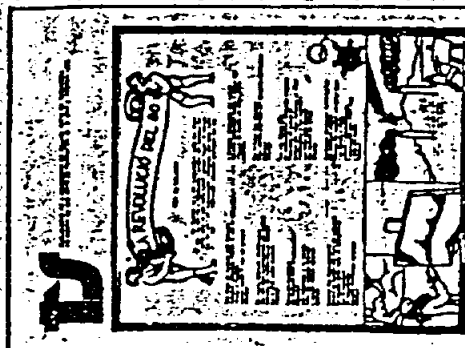
«Garbell», «Unión Joven» i «TS»: cinc publicacions saba del·lenques.

Un primer cens de la premsa d'aquesta ciutat des dels anys trenta

«Ante el nuevo pacto por la libertad», «El mundo del movimiento juvenil», «Pueblo nuevo» i «El mundo del movimiento juvenil»

«Cenç anys de premsa Sitgetana»

Els censos de premsa local, mancats d'un mètode comú

La bibliografia actual sobre la premsa comarcal catalana ha sortit fins ara de tres fonts: biblioteques, erudits locals i les mateixes publicacions. Una reflexió sobre el panorama editat constata la necessitat urgent d'una metodologia comuna

L'aportació recent del primer volum de Tarragona i la seva premsa (1900-1980), que comprèn el període 1900-1936, degut a l'erudit local Josep P. Virgili i Santromà, ens permet de fer unes reflexions sobre aquest tipus d'obres, inventaris o censos de les publicacions locals. Virgili, en el volum que edita l'hemeroteca de Tarragona de l'Obra Cultural de la Caixa d'Estalvi Provincial, fa una recopilació de les 270 publicacions del període que ha pogut trobar, aplegant en una fitxa totes les dades que pot trobar en la història de la revista o

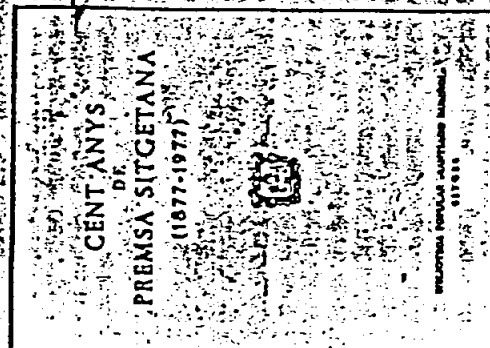
llocals amb més o menys regularitat. Les obres publicades fins ara les podem encabir en tres grans blocs: les aportacions bibliogràfiques, generalment degudes a bibliotecaris interessades en la divulgació d'un fons propi que cal protegir i conèixer, les aportacions periodístiques fetes per revistes locals amb més o menys regularitat.

premsa catalana no basat en la simple recopilació de treballs parcials, com la utilitzada a l'obra de Torrent-Tarés, Història de la premsa catalana (Barcelona, 2 vols, 1968) en el treball de camp, en la recerca visual i manual *in situ*, tot recorrent biblioteques i arxius d'arreu amb uns models teòrics comuns i unes visions de conjunt. És l'obra, per exemple, que tenen en cura de realitzar a l'equip d'estudiosos del País Valencià a cura de la Institució Alfons el Magnànim que, dirigida per Ricard Blasco

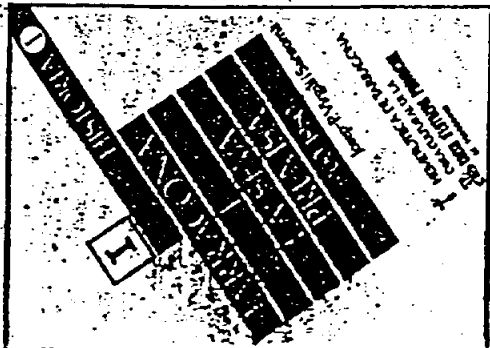
Tres classes de recopilacions

En el sector apartat tenim una metodologia comuna

(1877-1977) (Silges, 1977) a l'exclusa per a editar el catàleg de la Biblioteca Popular de Santiago Rusiñol. Més important que la simple dada casual serà el fet d'establir un model de febre, una metodologia apropiada i unes característiques comunes als diversos estudis que cal fer amb profunditat a ciutats com Granollers, Sabadell, Girona, Reus, etc.

Dues recopilacions locals model·liques en planigaments i resultats

«Ante el nuevo pacto por la libertad», «El mundo del movimiento juvenil», «Pueblo nuevo» i «El mundo del movimiento juvenil»

En el sector apartat tenim una metodologia comuna

Importància del tractament final

Nota final:
El compromís pres d'elaborar un disseny o programa per disposar del CGPC no s'acaba amb la presentació d'aquest informe. Aquest és només un guió per a discutir i un cop aprovat/modificat en les seves línies mestre, l'informe final inclourà també el presentat l'XI-1986, el present i el resultat de la reflexió després d'una conversa d'anàlisi del present.

Substitit:

Cintant...

Any de...

Importància del tractament informàtic.

Si fixem a priori la quantitat de 200 revistes/ciutat per 30 ciutats surten unes 6.000 publicacions per la premsa comarcal i un nombre similar per la barcelonina. En conjunt sobre els 10.000-12.000 títols. Abans d'elaborar la fitxa cal fer l'inventari de biblioteques amb les següents dades:

Títol de la revista
Subtítol
Ciutat on s'editava
Any de naixement-Any de mort (Biblioteca)

Seràn, doncs, sobre les 60.000 a 70.000 referències que és un nombre força elevat i permet d'operar mecànicament amb seguretat atès que en cas contrari caldria anar amb fitxes de seguretat, amb relacions per ciutat, relacions per períodes, relacions per biblioteca, i l'ordinador facilita aquest tipus de tractament de textos. A cada publicació se li aplicarà la biblioteca, o en el seu cas si la biblioteca no la conserva íntegra, les biblioteques de treball i el nom de la persona responsable. Encara que la biblioteca vagi amb anagrama i el nom de l'estudiós igualment són més dades a afegir i per tant l'ordinador haurà de tenir una bona capacitat de memòria. També se li haurà d'integrar, quan la fitxa estigui feta, la indicació pertinent per tal d'obtenir el llistat de títols pendents sobre els quals es treballarà reclamant les fitxes als seus autors.

Pot estudiar-se al seu moment si el contingut s'integra o no en material informàtic. Tindria importància en ser un text de servei, indica informació, quines revistes van sortir, a on, quan, qui hi col·laborava, números que aparegueren, suspensions, llengua, director, etc. i també és un text interrelacionable: indica la biblioteca on es conserva, lloc que pot ser ampliat atès que una biblioteca que no tenia una revista la pot tenir, etc. Finalment en combinació amb banc de dades la consulta, a distància per modem, amb telemàtica, pot estolviar viatges dels centres universitaris perifèrics de Barcelona ja que els estudiants de Birona, Lleida, etc. poden accedir a la informació i ales-

a) la biblioteca que volen a buscar allò que saben és allí.

Si s'entrés a la memòria de l'ordinador tota la fitxa, és a dir totes les dades, seria també molt útil atès que es podria:

- a) garantir la dinamicitat del text. Es a dir, introduir noves dades de forme regular: noves biblioteques que tenen la publicació, noves dades en revistes vives, etc.
- b) facilitar l'edició en tenir el material, milers i milers de fitxes amb milers i milers de dades, sobre tot numèriques moltes d'elles, garantit en la seva verificació i exactitud.
- c) podria donar-se la informació telemàticament en connexió amb tots els bancs de dades.
- d) podria també interrelacionar-se la informació continguda i extreure'n conclusions. Per exemple saber els setmanaris comarcals existents en català cada dècada d'aquest segle, saber la relació entre números 1 del total de premsa editada, saber la financiació de la premsa -qui l'editava- en estructura global, etc.
- e) Podria també operar-se amb facilitat amb el contingut del Torrent-Tasis el qual seria aprofitable en la mesura que fos correcte o fiable.

Caldria òbviament establir uns acurats programes i efectuar els pertinents mecanismes de seguretat amb còpies de reserva.

Cas de no voler/poder treballar amb ordinadors s'hauria d'aplicar la coneguda sistematització de fitxers amb el problema de cost que comportaria la feina manual de nombrós personal auxiliar, de temps en ser molt més complexe el treball i de control. Podria recabar-se la col.laboració del C. IDC que ja té experiència en aquest camp i també podria veure's l'estat actual del projecte de sistematització de biblioteques que financjava la Caixa.

Recomenació personal final:

Pot considerar-se el cas que tota la labor de gestió de coordinació de l'elaboració del CGPC seria fàcil d'executar si existís l'Hemeroteca Nacional de Catalunya (HNC) no només sobre el paper legal sinó a la pràctica (locals, personal, pressupost, mitjans) atès que en la mateixa s'utilitzaria part de la seva estructura humana per catalogar premsa de Barcelona i comarques, per connectar i seguir la labor dels estudiosos locals de comarcals i la sectorial dels estudiosos de Barcelona. En els seus equips informàtics s'efectuaria, a més, la instal·lació del Banc de Dades i, òbviament, un centre d'aquesta envergadura possibilitaria a la pràctica ser un lloc de trobada dels estudiosos i també de projecció internacional de Catalunya, en la vessant específica de premsa, d'història, és clar.

Si és volgués anar endavant sense contemplar la hipòtesi a curt termini de l'HNC els passos que proposem són:

- a) Connectar amb el major nombre d'estudiosos de Barcelona i comarques mantenint en tots ells una entrevista personal per tractar de metodologia, costos, funcionament operatiu, lliurament del treball, preu, publicació obra (un cop escollida l'opció millor sigui l'obra monumental o bé la sèrie de llibres independents) i també selecció, per Barcelona, de fitxes.
- b) Publicar els treballs ja enlestits per arar "estimulant" a tots els treballadors individuals.

PROJECTE DE COL·LECCIO DE CENSOS GLOBALS
DE PREMSA EDITADA A CATALUNYA

Josep M. Figueres
St. Cugat del Vallès maig 1987

PROJECTE DE RECERCA I D'ELABORACIÓ
DE L'INVENTARI GENERAL DE LA PREMSA
CLANDESTINA EDITADA AL PRINCIPAT DE
CATALUNYA EL PERIODE 1939-1977

Josep Ml Figueres
Barcelona 1987

ESTUDI SOBRE EL PROJECTE DE REALIZACIO
DE LA BIBLIOGRAFIA GENERAL DE LA PREMSA
EDITADA A CATALUNYA.

Josep M. Figueres
Josep Benet

novembre/1986

PROJECTE D'ELABORACIÓ DEL GENS
GENERAL DE LA PREMSA EDITADA A
CATALUNYA¹

De Josep M. Figueres.

a Josep Benet

Gener 1987

* Opcionalment caldria estudiar la possibilitat d'incloure en apèndix la premsa en llengua catalana de l'emigració i l'exà-
li.

PROJECTE DE RECERCA I D'ELABORACIÓ
DE L'INVENTARI GENERAL DE LA PREMSA
CLANDESTINA EDITADA AL PRINCIPAT DE
CATALUNYA EL PERIODE 1939-1977

Josep M. Figueres
Barcelona 1987

Presentació

A.Objectius

B.Metodologia

C.Realització

D.Model de fitxa

E.Mostra de fitxa

A)

La història entesa com acumulació de l'esforç de generacions. Es evident aleshores que a cada impuls generacional li correspon si almenys no la re-escriptura del passat col·lectiu propi de cada comunitat, la interpretació lògica a la llum de les noves tècniques aparegudes durant cada generació, la recerca, com a mínim, d'allò que s'ha esdevingut d'important o suggerent en el seu pas. Els catalans no podem gosar acarar-nos de ple amb el nostre passat sense disposar d'una fornada de monografies que aportin llum sectorial i possibilitin, per acumulació, la síntesi enlluernadora i pràctica. Afortunadament hom ja considera a la premsa no només com un element auxiliar de les fonts com epistolaris o llibres de memòries sinó com un element amb vida pròpia atès que configura les tensions i objectius d'una societat amb sortida pública i quan no impera un règim de llibertats democràtiques cal vetllar per conèixer el pensament dels sectors divergents de l'oficialisme, com s'estructuren, què proposen, quines tàctiques, estratègies i objectius, etc.

La premsa clandestina presenta a més de les dificultats òbvies de tot cens de premsa una altra de superior derivada del seu naixement ocult: la manca d'exemplars físics, de col·leccions establiment conservades en hemeroteques pertinents. I fruit indirecte de la labor s'apareixerà un inventari global amb indicació dels llocs on es conserven per, de retruc, aconseguir la recerca d'aquells títols/números introbables i fornir una peça més del nostre teixit que embolicarà la memòria col·lectiva i possibilitarà no només el coneixement històric sinó la preservació del patrimoni escrit com

Es tracta, com indica el títol de la recerca de les publicacions, físiques, de caràcter clandestí aparegudes al Principat de Catalunya en el període 1939-1977 per tal d'elaborar-ne el cens mitjançant unes fitxes coherents i uniformes que possibilitaran el coneixement d'una parcel·la del nostre passat immediat que a més de ser important per ell mateix, serà una font inapreciable per a conèixer en profunditat la necessària història política, cultural i social dels anys del franquisme, tanmateix un fruit indirecte serà la possible disponibilitat de les col·leccions fins ara no disponibles en cap biblioteca atès que no tenim cap cens exhaustiu de la premsa clandestina i catalogar les publicacions d'aquest tipus servirà per tal de conservar-les en aquells casos que no estiguin en cap hemeroteca o biblioteca.

La història de la premsa clandestina o, en un primer estadi, l'elaboració del seu cens és una gran contribució a la història de les ideologies i de les mentalitats i alhora una història, una pàgina ben densa, de la més moderna Catalunya ja que tots els grups i partits, agrupacions i grupúsculs, entre les primeres tasques organitzatives hi destaca l'edició de publicacions que seran un element de consolidació del ~~proselitisme~~ proselitisme, difusió d'idees i consignes, etc. Per tant la història total o plena precisa d'aquesta parcel·la tan sovint negligida o menystinguda però imprescindible per tal d'abastar la profunditat dels moviments de resistència i oposició al franquisme dominant per part de les forces nacionalistes catalanes, obreres, intel·lectuals, estudiantils, etc.

Afortunadament, pel que fa referència a la metodologia disposem d'un bon bagatge instrumental degut a les recents aportacions de la sociologia cultural, l'estadística, la bibliografia, etc. ciències totes elles auxiliars de la història que possibiliten ja que ens acarem amb qualsevol aspecte del nostre passat des d'una perspectiva qualitativa i alhora quantitativa ja que els centenars i centenars de publicacions són susceptibles de ser tractats, i de fet ho seran, individualment amb la seva fitxa i la seva història, descripció, etc. pertinents per a cadascuna i alhora de ser agrupades en bloc en funció d'aspectes tan rellevants com la ideologia, la geografia (ciutat, comarca), la cronologia (any, període), etc. i oferir amb conjunt simultàniament un mosaic de la realitat del passat.

Un criteri essencial és el de consultar la publicació personalment i no fiar-se exclusivament de les referències de tercers o indirectes, cal treballar directament amb l'exemplar a la vista, la bibliografia, catàlegs, etc. són importants per tenir esment del títol i alhora fer-ne la recerca i fitxa però no són mai substitutoris ja que els errors són repetitius i hom obté sorpreses agradables quan treballa a fons en la font primària.

Cada fitxa anirà numerada amb un dígit de control que serà el d'ordenació provisional mentre dura l'elaboració de l'obra i serà ajustat o millor dit corregit en la redacció final del manuscrit prèvia edició. Per tant amb una presentació alfabètica tenint cada títol un número s'obtindrà una ràpida localització de títol tan durant l'etapa de treball com de consulta de l'obra editada per l'estudiós o professional. Naturalment uns abundosos índexs al final de l'obra permetran que pugui disposar-se de la relació ideològica o temàtica, la cronològica, la geogràfica, etc.

Pel que fa referència a la realització de l'obra cal seguir el següent esquema orientatiu de la mecànica amb la qual operar:

- a) Obtenció d'informació de l'existència d'un títol (FER-NE FITXA AMB TITOL i fonts)
- b) Localització del mateix a les biblioteques
- c) Determinar quina persona de l'equip farà la fitxa
- d) Fer la fitxa pertinent
- e) Inclusió de la fitxa al fitxer general

Es obvi, d'altra banda, que en una primera etapa caldrà operar tot dividint l'equip per biblioteques públiques i/o privades i obtenint ja fitxes gràcies als catàlegs de revistes que disposen la majoria de biblioteques o hemeroteques. El següent pas serà la inclusió de les fitxes al fitxer general i posteriorment la recerca dels títols no trobats en la labor inicial de buidatge de biblioteques.

També en el camp comarcal caldrà considerar l'enorme vitalitat d'aquest sector periodístic. Val a dir que la majoria de ciutats catalanes no tenen el seu repertori de premsa recent i per tant cal treballar amb un xic més d'esforç. La riquesa i varietat és exuberant. Per citar a tall d'exemple una ciutat amb repertori recent, Mataró amb el treball de Francesc Costa (1982) hi trobem: "Lucha" (1968) de CC00, "Combat" (1968) del PSUC, "Mataró Obrero" (1970) de CC.00, "Puño" (1971) de la J.C., "Poble" (1971) de la Comissió d'Activitats Cíviques, "Aula" (1971) de les Comissions Estudiantils, "Boletín Informativo de C.O. del Textil de Mataró" (1971), "Coordinadora Cívica de Mataró" (1971), "Salut" (1972) de J.C., "Solidaritat" (1972) de la Comissió de Solidaritat, "Nou Maresme" (1972), "Unión" (1973) de CC.00., "Unidad/Unitat" (1973) de CC.00, "Alternativa" (1975) de J.C., "Acción Directa" (1976) de la C.N.T., "Autonomia Obrera" (1976), etc. és pertinent per tant d'uaçar en la recerca, a través de les bibliotecàries i arxivers locals, dels joves historiadors professors de centres d'ensenyament, dels grups d'història local recentment constituïts.

en alguna comarca o dels escasos però constants historiadors/es de la premsa, d'una profeta col.laboració que beneficiaria aquesta obra col.lectiva que pensem coordinar des del Centre d'Història Contemporània de Catalunya per aconseguir alhora el cens de la premsa clandestina editada a Catalunya, la seva ubicació, tot fent possible una aroximació històrica que podria ser la introducció d'aquest treball cas d'editar-se pels seus alts valors bibliogràfics i culturals.

Pensem que, pel cap baix, la xifra de revistes oscil·la entre les dues i les tres mil comptant que de comarques en trobem en unes trenta ciutats amb una mitja de deu títols a cadascuna, és clar que és molt diferent pensem per cas Sabadell o Terrassa de Viella o Olot, mentre Barcelona se n'endú el gruix. En alguns estudis podem contabilitzar els títols dels anys 1970-1977, que són 123, els 51 d'un sol grup polític, els 40 títols representatius dels anys 1939-1951, Els DE huit grups que adjuntem fruit d'una inicial recerca nostra de fa anys i que són 209, és difícil però d'aproximar-nos, ara per ara, a una xifra tot i l'existència de catàlegs de biblioteques com la del C.E.H.I. ja que són enganyosos si ens fem estrictament d'una xifra absoluta. Es dona el cas que moltes revistes clandestines són d'un sol número mentre d'altres tenen una llarga vida i tan rica que es mereix una monografia.

Personalment pensem que podrem elaborar els pressupostos dels equips de treball -el de les biblioteques de Barcelona i el de les principals ciutats de Catalunya- quan coneguem les "existències" de fons en espais públics ja que el primer objectiu serà la recerca de títols per evitar fitxes duplicades en existir la mateixa revista a dues, o més, biblioteques o hemeroteques públiques. Amb aquest fi un cop establert el cens pot efectuar-se ja la divisió del treball operatiu encarregant fitxes i seguint el procés normal de verificació, control, etc. tot preparant ja la futura edició.

Prèviament caldrà escatir aspectes metodològics de definició del marc de treball. Què entenem per premsa clandestina catalana? La feta i "consumida" a Catalunya? La feta on sigui -exterior- i difosa a Catalunya? Com sigui que el C.E.H.C. ja treballa en la recerca de la premsa catalana feta a l'exterior aquest avantatge tot treballar en íntima col·laboració amb el Centre ens estalvia de plantejar-nos aquesta qüestió tot i que d'altres qüestions se'ns dubte es plantejaran i algunes seran de difícil o irresoluble solució: revistes no datades i que no es pot saber l'any d'edició, publicacions sense exemplars final i per tant sense saber la fi, títols introbables, etc.

El model de fitxa que proposem com a vehicle bàsic de treball de catalogació consta de les següents dades:

Títol de la revista

Número d'ordre

Subtítol

Anys d'edició vistos

Ciutat

Dades descriptives:

Editor, Número inicial, Número final, Periodicitat.

Dades tècniques:

Format, pàgines, columnes, dimensions, sistema d'impressió, tiratge, oreu.

Dades de contingut:

Temàtica, Llengua, Ideari, Signatures, Seccions fixes.

Dades històriques.

Comentari general de les vicissituds de la publicació, resum dels principals trets ideològics, localització dels fons, bibliografia de la revista.

Dades gràfiques:

Reproducció de la primera pàgina del número 1 amb capçalera inclosa i, si és possible, de l'editorial fundacional.

Model de fitxa hemerogràfica utilitzat habitualment per l'autor i susceptible de ser utilitzat, amb modificacions, per la present recerca.

Títol _____
Subtítol _____
Tema _____ Capçalera _____
Variacions de títol _____

Redacció _____ Administració _____
Periodicitat _____ Dia Moment Aparició _____

Impressió _____ Color _____ Il·lustració _____
Prospecte _____ Data _____ Nº 1 Data _____ Final Nº _____ Data _____

Format _____ x _____ Pàgines _____ Columnes _____
Preu _____ Preu Subscripció Anyal _____

Temàtica _____
Llengua Percentatges _____

Ideari _____
Director _____

Redactors Col·laboradors _____

Dibuixats _____
Corresponsals _____

Publicitat _____ Percentatge Relació Text _____ Index Final _____
Seccions Fixes _____

Variació _____
Bibliografia _____

Suspensions _____

Observacions _____

Biblioteca _____
Ciutat _____
Signatura _____

Partit polític	Títol de premsa	Període
Partit Socialista de Catalunya	Diàleg	1939-1941
Partit Socialista de Catalunya	Diàleg	1946-1947
Partit Socialista de Catalunya	Diàleg	1948-1949
Partit Socialista de Catalunya	Diàleg	1950-1951
Partit Socialista de Catalunya	Diàleg	1952-1953
Partit Socialista de Catalunya	Diàleg	1954-1955
Partit Socialista de Catalunya	Diàleg	1956-1957
Partit Socialista de Catalunya	Diàleg	1958-1959
Partit Socialista de Catalunya	Diàleg	1960-1961
Partit Socialista de Catalunya	Diàleg	1962-1963
Partit Socialista de Catalunya	Diàleg	1964-1965
Partit Socialista de Catalunya	Diàleg	1966-1967
Partit Socialista de Catalunya	Diàleg	1968-1969
Partit Socialista de Catalunya	Diàleg	1970-1971
Partit Socialista de Catalunya	Diàleg	1972-1973
Partit Socialista de Catalunya	Diàleg	1974-1975
Partit Socialista de Catalunya	Diàleg	1976-1977
Partit Socialista de Catalunya	Diàleg	1978-1979

Aproximació als títols de premsa clandestina
dels partits polítics catalans *

* Dades procedents del fitxer de l'autor de premsa catalana
(1939-1979)

PUBLICACIONS DEL FRONT NACIONAL DE CATALUNYA

"Superació"	Vilanova i la Geltrú	(1939-1942)
"Catalunya"	Melilla	(1942-1943)
"Per Catalunya"	Barcelona	(1945-1947)
"Butlletí Interior d'inf. del F.N.C."	Barcelona	(1945-1947)
"Horitzons"	Barcelona	(1945-1946)
"Opinions"	Perpinyà	(1945-1947?)
"Sempre a punt" 1)	Barcelona	(1945?)
"Som"	Perpinyà	(1945)
"Catalan News"	Londres	(1946)
"Per Catalunya"	París	(1955-1959)
"Llibertat"	Barcelona	(1958)
"Bloc d'Estud. Nacional."	Barcelona-València	(1961-1964)
"Ara"	Barcelona	(1964-1973)
"La lutte des étudiants catalans"	París	(1966-1969)
"Front"	Barcelona	(1967-1968)
"Full d'Informació"	Barcelona	(1967-1968)
"Alliberament"	Barcelona?	(1969-1970)
"But. d'inf. confidencial"	Barcelona	(1971)
"Ara"	Barcelona	(1971)
"Acció"	Barcelona	(1971-1972)
"Bloc"	Barcelona	(1971-1972)
"Bloc Informa"	Barcelona	(1972)
"Quinzenal Informa"	Barcelona	(1972)
"Ara"	Barcelona	(1974-1975)
"Fulls"	Prada de Conflent	(1974)
"Eina"	Barcelona	(1974-1975)
"Fulls"	Barcelona	(1975)
"Combat"	Lleida	(1976)
"Dades"	Barcelona	(1976)
"Xarxa"	Barcelona	(1977)
"Per Catalunya"	Barcelona	(1977)

Sense dades:

"Opinió" (en castellà) -----

(ant. 1950)

1) Publicació editada i no distribuïda per detencions policials.

PUBLICACIONS DEL PARTIT SOCIALISTA D'ALLIBERAMENT NACIONAL
 DELS PAÏsos CATALANS (OFICIAL I PROVISIONAL -P-):

"Documents d'Estudi i Discussió"	Barcelona	(1969-1974)
"Lluita"	Barcelona	(1969-1979)
"Front Ensenyant"	Barcelona	(1971-1974?)
"Barris en lluita"	Barcelona	(1972-1974?)
"Full d'Inf. i Orient. dels Universit."	Barcelona	(1972?-1974?)
"Full d'Inf. i Orient. Política"	Barcelona	(1972-1974)
"Valles en lluita"	Barcelona	(1972)
"El camp en lluita"	Barcelona	(1973) (1973-?)
"Demoniké"	Barcelona	(1973-1976)
"Joves en lluita"	Barcelona	(1973-1976?)
"Obrers en lluita"	Barcelona	(1973-?)
"El Pla en lluita"	Barcelona	(1973-1976?)
"Alliberament"	Barcelona	(1974-1975?)
"Crítica"	Barcelona	(-1974-)
"Estudiants en lluita"	Barcelona	(1974)
"Lluita"	Barcelona	(1974-1975)
"Butlletí informatiu"	Barcelona	(1975-?)
"Full d'Inf. i Orient. Política" (2ª èp.)	Barcelona	(1975-?)
"L'Insurgent"	Reus	(1976-1977?)
"Militància Revolucionària"	Barcelona	(1976-)
"Obrers en lluita"	Barcelona	(1976-?)
"Embat" "Concepte Rojo"	Oficina de Barbena	(1977-?) (1977)
"Estel Roig" "Front blanc en lluita"	Manisla	(1978-?)
"Lluita" "Combat" Reus (1978)	Barcelona	(1979-...)
"Lluita"	Barcelona	(1979?-...)
"Manifest"	Mausse	(1977 →)
"Conceptes fonamentals del marxisme"	Barcelona	(1977)
"Repers de treball i d'informació"	Països Catalans	(1977)
<u>Sense dades:</u>		
"Eines"	L'Horta	7
"Solidaritat"	València	(1977-1978?)
	Barcelona	

PUBLICACIONS D'UNIO DEMOCRÀTICA DE CATALUNYA:

"Full d'Ordres"	Barcelona	(1940)
"Bot. d'U.D.C."	Barcelona	(1933-1971)
"Creus de sang"	Barcelona	(1940)
"Diàleg"	Paris	(1941) (1962-1969)
"Determini"	Barcelona	(1955) (1966-1973)
"UDC informa"	Barcelona	(1976-?)
"UDC informa"	Vall. Occ.	(1976-?)
"Unió"	Barcelona	(1976-1977?)
"Defensa Obrera"	Barcelona	(1977)
"Democràcia i Catalunya"	Barcelona	(1977-?)
"Nova Veu"	Barcelona	(1977-?)
"Setmanal UDC"	Barcelona	(1977-?)
"Nova Veu"	Granollers	(1978-1979?)
"Anoia UDC"	Igualada	(-1978-?)

Sense dades:

"Força Nova"	Barcelona	(1954)
"Testimoniatge"	Barcelona	(1952-1954)
"Xarxa"		

PUBLICACIONS D'ESTAT CATALÀ:

"Butlletí d'Estat Català"	Mèxic	(1942)
"Almogàvers"	Barcelona?	(1943)
"Estat Català"	Barcelona?	(1945-?)
"Proa"	Perpinyà	(1945-?)
"Torxa"	Barcelona	(1945)
"But. del partit d'E.C."	Barcelona?	(1947-1959)
"But. d'inf. interior"	Barcelona?	(1947-?)
"Estat Català"	Avinyó (Fran.)	(1955?-1957?)
"Estat Català"	Barcelona	(1976-...)
"B.T. de les joventuts d'E.C."	Barcelona	(1947)

Sense dades:

"Butlletí de les joventuts d'E.C."

PUBLICACIONS DE CONVERGENCIA DEMOCRÀTICA DE CATALUNYA:

"Documents de Treball"	Barcelona	(1975)
"Full d'informació de J.N.C."	Barcelona	(1963-?)
"Catalunya Democràtica"	Barcelona	(1975-1976)
"DC/DEBAT"	Barcelona	(1976-...)
"DC Informacions"	Barcelona	(1976-1977)
"DC-Vilaseca-Salou"	Vilaseca-Salou	(1976-?)
"Seguem"	Barcelona	(1976-1978)
"Senyera"	Barcelona	(1976-...)
"CDC"	Valls	(1977)
"Convergència Democràtica"	Barcelona	(1977-...)
"Diari CDC IV Congrés"	Barcelona	(1977)
"Senyera"	Girona	(1977)
"Tot es Dreuera"	Figueres	(1977)
"But. Informatiu"	St. Hilari Sacalm	(1978)
"Endavant..."	Massanet de la Selva	(1978)
"Seguem" (2ª èp.)	Barcelona	(1978-?)
"Testimoni Vivent"	Barcelona	(1978-?)
"But. Informatiu de J.N.C."	Barcelona	(1980-?)
"But. d'Inf. Municipal"	Anglès	(1980-?)
"Convergència Democràtica"	Navàs	(1980-...)
"Quaderns de Política Municipal"	Barcelona	(1980-...)
"La Rambla"	Badalona	(1980-?)
"Ressò de Convergència"	Vilanova i la G.	(1980-?)
"Convergència i Unió"	Igualada	(1979-?)
"Som"	Igualada	(1979-?)
"Punt de Vista"	Santa Coloma de Gramenet	(1981-?)
"Endavant"	L'Hospitalet	(1978-?)
<u>ense dades:</u>		
"La Veu de Convergència"	Vallès Occ.	(1981?)

"La Humanitat"	Barcelona	(1942-1947)
"El Poble Català"	Tolosa	(1944-?)
"La Humanitat"	Montpeller-Tolosa-París	(1944-1953)
"Ara" "manicac"	Barcelona	(1945-1947) (1945-?)
"Resistència"	Barcelona	(1946)
"Tribuna"	París	(1954-1967)
"La Humanitat" (3a ep.)	Mèxic	(1959-1965)
"Full Informatiu"	Barcelona	(1976)
"Nou Vallès" "Fomeut"	Sant Cugat	(1977-?) (1977 →)
"Desperta Ferro!"	Barcelona	(1978-?)
"L'Empordà Republicà"	Figueres	(1978)
"El Nunci"	Banyoles	(1978)
"La Humanitat" (2a ep.)	Barcelona	(1979-...)
"L'Observador"	Montcada i R.	(1979-1980?)
"Fermesa"	Barcelona	-1980-
"Tasca"	Vic	(1980-?)
"La nostra veu"	Palau Saverdera	(-1980-2)
"La Humanitat" (2a ep.)	Barcelona	(1977-1979?)
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXX
"Full Informatiu"	Barcelona	(1975-1976)

Sense dades:

"Fulls Lliures"	París	(post. 1939)
"L'Emigrant"	Santiago de Xile	(id.)

**PUBLICACIONS EDITADES PEL PARTIT SOCIALISTA UNIFICAT DE CATALUNYA
EN EL PERIODE 1939-1981:**

"Eatalunya"	Mèxic	(1940-?)	(1941?-1942)
"Trebali"	Barcelona	(1943-...)	
"Lluita"	Barcelona	(1945-1947)	
"Lluita"	Tolosa	(1945-1949?)	
"Juliol"	Barcelona	(1946-1947?)	
"Juliol-Ahora"	Tolosa	(1946-?)	
"Combat"	Barcelona	(1946-?)	
"Quaderns de Comunisme"	Barcelona	(1946-?)	
"Unitat"	Baix Llobreg.	(1946-?)	
"Butlletí per el manteniment del PSUC"	Mèxic	(1947?-?)	
"Horitzó"	Barcelona	(1949-?)	(1949-1950)
"Butlletí Interior del PSUC"	Barcelona	(1950)	
"Trebali"	Barcelona	(1952-1953)	
"Universitat"	Barcelona	(1958-...)	
"Horitzons"	Mèxic	(1960-1962)	
"Nous Horitzons"	Mèxic	(1962-...)	
"Quaderns de Cultura Catalana"	Barcelona	(1962-?)	
"Veritat"	Barcelona	(1963-?)	
"Crítica"	Barcelona	(1964-?)	
"Combat"	Mataró	(1969-1977)	
"Revolta"	Bellaterra	(1970-1971)	
"Veritat"	Barcelona	(1971-?)	
"Universitat-Documents"	Barcelona	(1974-?)	(1973-1975)
"Realitat"	Sabadell	(1975-1976)	
"La Forca"	St. Cugat	(1976-1978)	
"Nou Garraf"	Vilanova i la G.	(1977-?)	
"Arrel"	Banyoles	(1978-...)	
"Carrer Major"	Seu d'Urgell	(1978-...)	(1978-)
"Entorn"	St. Feliu de Ll.	(1978-?)	
"Llibertat"	Gava	(1978-?)	
"La Salut-Vallcarca"	Barcelona	(-1978-?-)	
"Terrassa Nova"	Terrassa	(1978-?)	
"Valles Oriental"	Granollers	(1978-?)	
"Full de Gràcia"	Barcelona	(-1980-?)	
"Nou Garraf"	Vilanova i la G.	(1980-?)	
"El Progrés"	Mataró	(-1980-?)	
"Butlletí Parlamentari"	Barcelona	(1981-...)	
"Respostes"	Igualada	(1981-?)	
"Avant"	Badalona	(1981-...)	

Sense dades:

"Circulars del PSUC"	París	
"Crítica"	Barcelona	
"Endavant!"	Barcelona	
"Jove Guardia"		
"Lluita"	Tarragona	
"Trebali"	Mèxic	
"La Veu del Camp Català"	?	(19712-1976?) (1958-1976)

PUBLICACIONS SOCIALISTES:

"Escola de Doc. Pop." (MSC)	Barcelona	(1959)
"Serv. de Doc. Pop." (MSC)	Barcelona	(1969)
"But. d'Inf." (MSEC)	?	(1942-?)
"But. del Partit Socialista Cat." ?	?	(1942-1944?)
"Nova Era" (PSCatalà)	Mèxic	(1944-1946)
"Endavant" (MSC)	Perpinyà-Paris.	(1945-1947)
"Endavant" (MSC) (2a èp.)	Tolosa-Perpinyà.	(1947-1974?)
"Endavant" (MSC)	Mèxic	(1946-?)
"Nova Era" (PSCatalà)	Mèxic	(1947-?)
"Cròniques"	Mèxic	(1948)
"Espartacus" (JJ.SS.)	Barcelona	(1958)
"Esquerra" (PSV)	València	(1967-?)
"Documentacions Sindicals" (M.S.C.)	Barcelona	(1969-?) (1959-?)
"Unir" (MSC)	Barcelona	(1970-?)
"Fets. Idees. Documents" (MSC)	Barcelona	(1970-1973?)
"Marxa" (MSC)	Barcelona	(1971-1974)
"Company" (PSC-C) MSC?	Barcelona	(1972-?)
"Endavant" (MSC)	Caracas	(1973-?)
"Marxa" (MSC)	Barcelona	(1974-?)
"Escola" (MSC)	Barcelona	(1975-?)
"Documents-Notícies" (CSC)	Barcelona	(1975-1976)
"Convergència Informa" (CSC)	Barcelona	(1975-1976?)
"Correspondència Socialista" (CSC)	Barcelona	(1975-1976?)
"Unitat Socialista" (PSC-R)	Barcelona	(1975-1976?)
"El Poble Valencià" (PSPV)	València	(1976-?)
"Avant" (PSC-R)	Lleida	(1976-?)
"Company" (2a èp.) (PSC-C)	Barcelona	(1976-?)
"Convergència del Partit Socialista de Catalunya" (CSC)	Barcelona	(1976)
"L'Espurna" (PSC-R)	Girona	(1976-?)
"La Força del Camp" (PSC-C)	Barcelona	(1976-?)
"Fulla del Camp" (PSPV)	València	(1976-?)
"Joventut Socialista" (PSC-R)	Barcelona	(1976-?)
"L'Opinió Socialista" (PSOE)	Barcelona	(1976-?)
"Penedès Socialista" (CSC)	Vilafranca del P.	(1976-?)
"Roig" (PSC-C)	Barcelona	(1976-?)
"Avant" (PSC) (PSOE)	València	(1977-?) (1977)
"Banyoles Socialista" (PSC)	Banyoles	(1977-1978?)
"Branca" (PSI)	Palma de M.	(1977-?)
"But. informatiu" (PSI) (PSC-C)	Palma de M.	(1977-?) (1977)
"L'Hora Socialista" (PSC)	Barcelona	(1977-?)
"Maresme Socialista" (PSC)	Barcelona	(1977-?)
"Menorca Socialista" (PSM)	Maó	(1977-...)
"Nosaltres" (JSPV)	Alacant	(1977)
"El Poble Català" (PSC-R)	Barcelona	(1977-?)
"El Poble Valencià" (PSPV) (2a èp.)	València	(1977-1980?)
"Vilanova Socialista" (PSC)	Vilanova i la G.	(1977-?)
"Alt Camp Socialista" (PSC)	Valls	(1978-...)
"El Comptat Socialista" (PSOE)	Alcoi	(1978-?)
"Debat" (CES)	Barcelona	(1978-...)
"Diàleg" (PSC)	Montgat	(-1978-?)
"Informació Socialista" (PSC-R)	Barcelona	(1978)
"Mallorca Socialista" (PSM)	Palma de M.	(1978-...)
"..." (PSC)	...	(1978)

"PSC Arenys"	(PSC)	Arenys de Mar	(1975-?)
"Sitges Socialista"	(PSC)	Sitges	(1978-?)
"Fulls d'Inf. Municipal"	(PSC)	Girona	(1979-?)
"Garraf Socialista"	(PSC)	Vilanova i la G.	(1979-?)
"Full Empordanès"	(PSC)	Figueres	(1980)
"El Sol"	(PSC)	Garraf	(1980)
"L'Opinió"	(PSC)	Molins de Rei	(1981-?)
"Ciutadan"	(PSC)	Igualada	(1980-?)

Sense adades:

"Alt Pirineu"			
"Butlletí interior del M.S.C."			
"Ciutadan"	(PSC)	Igualada	
"L'Espurna"	(MSC)		
"Quaderns de Formació"	(CSC)	Barcelona	
"Unitat"	(MSC)	Barcelona	
"Combats Socialista"	(MSC)	Barcelona	

SIGLES:

- MSEC: Moviment Social d'Emancipació Catalana
- MSC: Moviment Socialista de Catalunya
- JJ.SS.: Joventuts Socialistes de Catalunya
- PSV: Partit Socialista Valencià
- PSC-C: Partit Socialista de Catalunya (Congrés)
- CSC: Convergència Socialista de Catalunya
- PSC-R: Partit Socialista de Catalunya (Reagrupament)
- PSPV: Partit Socialista del País Valencià
- PSOE: Partido Socialista Obrero Español
- PSI: Partit Socialista de les Illes
- PSM: Partit Socialista de Mallorca
- PSM: Partit Socialista de Menorca
- CES: Centre d'Estudis Socialistes
- PSC: Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE)